

ŠentRUPERT

Glasilo krajanov krajevne skupnosti Šentrupert

• LETO: V. / 3 • 23. september 2003 • Glasilo izhaja štirikrat letno • Za krajane KS Šentrupert brezplačno •

UVOD

V DEVETLETNO

ŠOLANJE

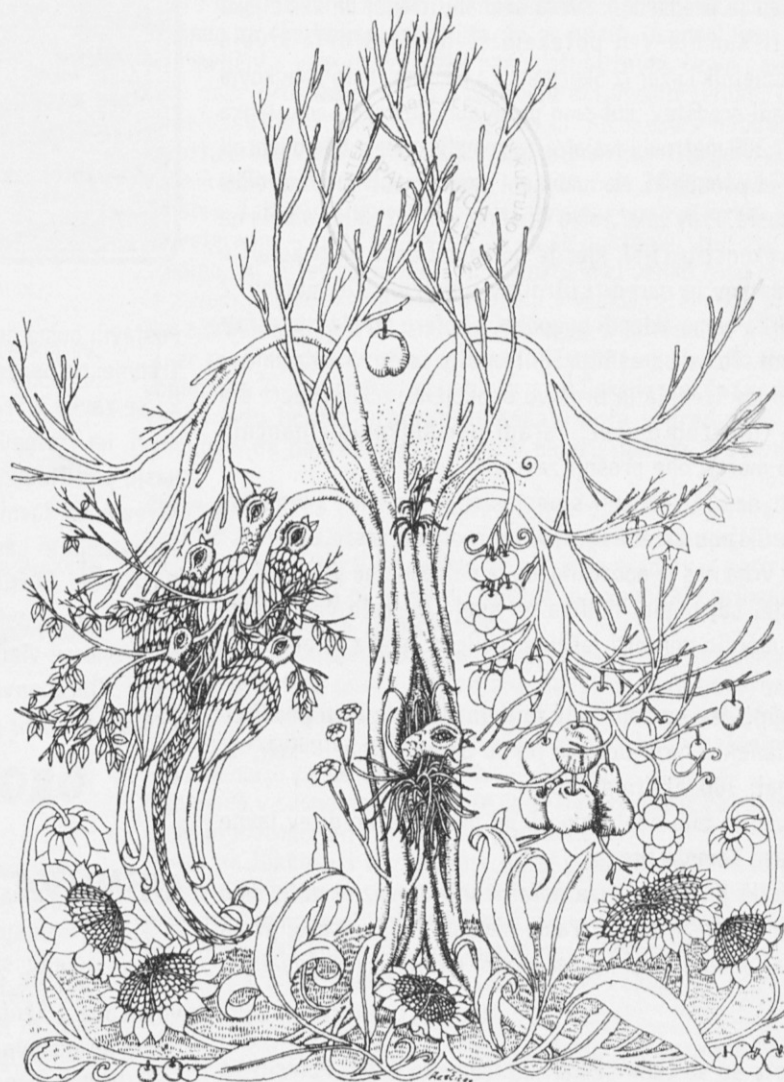
Tudi za našo šolo je to šolsko leto prelomno. V vse osnovne šole je vpeljana devetletka. Priprave nanjo so potekale več let. Kot mnoge šole se tudi naša spopada s prostorsko stisko, tako da smo prostor za en razred dobili v sosednji stavbi Terce.

Letos sta prišli v šolo dve generaciji prvošolcev: otroci, rojeni leta 1996, ki letos obiskujejo prvi razred osemletke, ter otroci, rojeni leta 1997, ki obiskujejo prvi razred devetletke. Vseh je kar 53; če pa bi prišli v našo šolo vsi otroci, ki spadajo v naš šolski okoliš, bi jih bilo kar nekaj več. Število vseh učencev pa je kljub temu kar vzpodbudno – v tem šolskem letu jih imamo 222.

Sprememba v devetletki je sprememba v predmetniku ter načinu dela. V sedmem razredu devetletke bomo izvajali nivojski pouk, kar pravzaprav pomeni možnost za bolj poglobljen pristop do vsakega posameznega učenca. Pomembna novost devetletke so izbirni predmeti; letošnja generacija učencev sedmega razreda je izbrala štiri predmete: angleščino, računalništvo – urejanje besedil, izbrani šport ter sodobno pripravo prehrane.

Pedagoški kolektiv z optimizmom gleda na devetletko: vsi si želimo in si prizadevamo, da bi učenci pridobili čimveč znanja, imeli možnost izbire po svojih interesih. Želimo si, da bi se zavedali pomena in vrednosti znanja v sodobni družbi. Hkrati pa se vedno bolj zavedamo, kako pomembno je otrokom privzgajati prave vrednote in jih skupaj s starši čim bolj vzgajati, kajti le tako bo za vse nas lepša prihodnost.

Apolonija Rugelj, ravnateljica

PONATIS KNJIGE PROF. IVANA STEKLASE

ZGODOVINA ŽUPNIJE ŠENT RUPERT NA DOLENJSKEM

Verjetno ni nikogar, ki ne bi slišal, da je letošnja jubilatka Rozalija Valas želela, naj bi povabljeni namesto daril raje simbolično prispevali za ponatis knjige prof. Ivana Steklase ZGODOVINA ŽUPNIJE ŠENT RUPERT NA DOLENJSKEM.

Do 15. septembra se je na posebnem računu Turističnega društva Šentrupert pri KS Šentrupert skupaj z jubilatkinim prispevkom nabralo 242.000 tolarjev. To pa je zadostna osnova, da bo osrednje zgodovinsko delo o Šentrupertu ob 90-letnici prvega natisa še do konca leta doživelo ponatis.

Pobudnici in njenim darovalcem priskrba zahvala!

DOGAJANJA V KS IN DRUŠTVIH

DOGAJANJA V KRAJEVNI SKUPNOSTI

Na 8. redni seji je predsednik sveta seznanil člane, da zemeljska dela na cesti Kamnje-Vrh potekajo. Zemeljska dela izvaja samostojni podjetnik Luzar iz Škocjana. Za lokalno cesto Zabukovje smo dobili manj sredstev, kot smo predvidevali; tako bomo lahko asfaltirali le 1.300 metrov. Izvajalca za zemeljska dela bomo izbrali sami med tremi ponudniki. Na omenjeni cesti je potrebno narediti tudi dva prepusta. Prav tako bomo sami naredili zemeljska dela na cesti Viher (rekonstrukcija), kjer je potrebno odstraniti asfalt v dolžini 200 metrov in narediti utrditev v dolžini 500 metrov. Z Ani Cugelj z Vrha bomo sklenili pogodbo, s katero bo plačala asfalt za dovozno pot. To se bo asfaltiralo hkrati s cesto Vrh-Kamnje. Društvo invalidov Trebnje in Društvo upokojencev Šentrupert sta zaprosila za finančno pomoč; zaradi pomanjkanja finančnih sredstev smo morali obe prošnji zavrniti.

Leopold Bracar nas je seznanil s posledicami neurja v njegovem vinogradu na Okrogu zaradi nepravilno speljane ceste.

Justi Humer z Vrha nas je opozorila, da je potrebno na Vrhu urediti odvodnjavanje, saj doslej dobiva na svojo parcelo ves pesek. Krajanje Vrha morajo zgraditi jašek z lovilcem peska in odvodom vode.

Krajanje Kostanjevice so zaprosili za delovne stroje za ureditev ceste proti Stanetu Krncu. Dela, ki jih bo opravil Stane Pekolj, ne smejo presežati 300.000 tolarjev.

Jožetu Ramovšu je bilo odobreno 35 m³ peska za ureditev javne poti – povezava Kamnje-Draga.

Marku Goletu, ki je zaprosil za asfaltiranje dovozne poti, smo odgovorili, da v letošnjem programu nimamo tega odseka, svojo prošnjo pa naj obnovi pred novim letom, da bomo načrtovali za leto 2004.

Na 9. seji sveta so se člani sestali 28. avgusta 2003. Potrdili so zapisnik 8. seje. Pod drugo točko dnevnega reda so obravnavali rebalans načrta naše KS.

Sklenili smo pogodbo s Hribarjem za zemeljska dela na cesti Zabukovje. V tem času so asfaltirali cesto Kamnje-Vrh. Opravljena so bila tudi dela na cesti Okrog – Nevenka Gregorčič. Na cesti v Kostanjevici bodo dela stala več, kot smo predvidevali. Skupni znesek bo približno 800.000 tolarjev. Krajanje naj prispevajo 40% udeležbe od skupnega zneska, ostalo plača KS. V Nebesih nam je ponovno pregorela črpalka, ki smo jo nabavili pred tremi meseci. Vzrok za pogostne okvare je nihanje elektrike na eni fazi. Elektro-Celje nam na naše prošnje, kdaj bomo dobili boljšo elektriko, sploh ne odgovarja. Pošlali bomo dopis na Elektro – enota Krško, Elektro-Celje in Republiškem energetskemu inšpektorju. Elektro bomo bremenili tudi za vse nastale stroške zaradi pregorele črpalke.

Napovednik

<i>Dogajanja v KS in društvih</i>	2
<i>Iz življenja župnije</i>	5
<i>Poletni utrip</i>	7
<i>Čestitke</i>	10
<i>Naše korenine</i>	12
<i>Iz skrinje spominov</i>	17
<i>Prvošolci različnih generacij</i>	18

Postavili bomo devet ekoloških otokov, ki jih bo zgradila Komunalna Trebnje: na Gorenjih Jesenicah – pri koritu, na Bistrici – pri mostu, ko se zavije k Francu Bartolju, na Rakovniku – na stari regionalni cesti, na Trsteniku – za potokom (Jerovšek), na Hrastnem – pred vasjo pod Milanom Bracarjem, za Ravne in Kostanjevico v križišču Krževje, na Ravniku – križišče za Okrog in v vas Ravnik, Šentrupert – Poštanja in nasproti Irene Bracar – bivše trgovine.

Na Malem Cirkniku imajo krajanje še vedno dolg od lanskega asfaltiranja; Zaplatar bo s krajanje sklical sestanek.

Še vedno se vleče tožba s Francem Livkom zaradi ceste Goljek – Bracar. Obravnava, ki bi morala biti v septembru, je preložena. Poskušali bomo skleniti dogovor.

Irena Ribič

OBNOVA VODOVODA

Že na začetku šolskih počitnic smo začeli z rekonstrukcijo vodovoda v Šentrupertu, kot je bilo načrtovano – od kulturnega doma do osnovne šole in nato še do Marjana Bracarja. Zamenjali smo 950 metrov cevi, zgrajeni so bili trije razvodni jaški, postavljeni trije novi hidranti ter povečan dovod za hidrantno omrežje v osnovni šoli in telovadnici.

V juniju so bili uporabniki vodovoda Sela priključeni na vrtino in zajetje Hom. Ta povezava še ni popolna, zato jo bomo v septembru dokončali. Zaradi poletne suše in posledično prevelike porabe vode je občasno prihajalo do motene preskrbe z vodo. To se je dogajalo tudi ob koncu avgusta in v začetku septembra, saj nam je zaradi nekvalitetne preskrbe z električno energijo letos že drugič pregorela potopna črpalka v vrtini Hom.

V vrtini Vrhe smo končali s poskusnim črpanjem, zdaj čakamo še na rezultate kemijske in mikrobiološke analize.

V tem obdobju je bilo odpravljen tudi nekaj napak na vodovodnem omrežju.

Milan Prah, vzdrževalec

GODBA SV. RUPERTA GOSTUJE PO SLOVENIJI

Po Velikem poletnem koncertu so si naši godbeniki vzeli malo oddiha, vendar pa so vseeno vaje potekale po predvidenem razporedu.

Proti koncu avgusta pa so se glasbeniki še posebej temeljito pripravljali za nastop na Primorskem. 27. avgusta je tako Godba sv. Ruperta nastopila na trgu v Izoli in s programom navdušila številno občinstvo. Godbeniki so bili deležni številnih pohval, županja Občine Izola jim je ob darilu izrekla željo, da bi se prihodnje leto tam spet srečali.

V soboto, 6. septembra, se je v Novem mestu odvijala prireditev Noč na Krki; tedaj so tudi odprli nov most za pešce preko reke Krke. Ob tej priložnosti je imela Godba sv. Ruperta na Loki ob novem mostu polurni koncert.

Seveda tudi blagoslovitev prenovljenih orgel v cerkvi sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori ni minila brez Godbe sv. Ruperta.

V soboto, 20. septembra, je Godba sv. Ruperta nastopila tudi v Žužemberku.

Prav gotovo so nastopi potrditev, da bo Godba sv. Ruperta kvalitetno še rasla!

Rupert Gole

ŽE DRUGIČ PRIREDITEV S PESMIJO NA VESELO GORO

Na Veseli Gori se je že drugič – 6. septembra, prva sobota v septembru – odvijala prireditev S PESMIJO NA VESELO GORO. Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert, organizator prireditve, želi tako ohranjati stare ljudske pesmi, predvsem z dolenskega območja, ki s svojo lego med vinskimi goricami razvaja s pesmijo o vinski trti in vinu. Zatorej nas ne more čuditi, da Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert pripravlja prireditev v času trgatega – takrat, ko vinogradnik žanje svoj pridelek, za katerega se je trudil celo leto, in prosil Boga, naj mu bo naklonjen z vremenom. To je čas veselja in sreče, ko zapojejo klopotci v vinogradih in ko vrisk brentačev odmeva med vinskimi goricami.

V prijetnem okolju graščine na Veseli Gori so na prireditvi nastopili Moški pevski zbor vinogradnikov s Čateža, Moški pevski zbor iz Mokronoga, Ljudski pevci iz Škocjana, Pevski zbor vinogradnikov Šentrupert, kot posebni gostje pa so godli ljudski godci Trebeški drotarji iz Artič. Poslušalci so uživali v poslušanju za marsikoga že pozabljenih ljudskih pesmi, po prireditvi pa so si v vinoteki v graščini ogledali razstavo vinogradniškega orodja in pripomočkov, ki jih je za ogled pripravilo domače vinogradniško društvo.

Damjan Zupančič

O DEJAVNOSTI PROSTOVOLJNEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ŠENTRUPERT

Prostovoljno gasilsko društvo Šentrupert pokriva požarno območje krajevne skupnosti Šentrupert. Na tem terenu pa sta še dve društvi – PGD Zabukovje in PGD Sv. Rok. Lahko bi bilo zraven tudi PGD Veliki Cirknik, saj je tam naša farna podružnica. Tako vidimo, da smo glede požarne varnosti dobro organizirani, ne pa tudi tako dobro opremljeni. Zato vsa društva skrbimo za čim boljše operativno. To so mladi, usposobljeni gasilci, ki so pripravljani v vsakem trenutku pomagati bližnjim, če so pomoči potrebni. Tudi naše društvo je na tem področju aktivno in želimo, da bi bili čim boljše usposobljeni in opremljeni, da bi bili lahko v najkrajšem času na kraju nesreče. Zato se tudi vsako leto pripravljamo na gasilsko tekmovanje v okviru Občinske gasilske zveze, ki združuje 28 prostovoljnih gasilskih društev. Tako smo na letošnjem tekmovanju imeli pet ekip – od pionirjev do veteranov – in lahko rečem, da so se dobro uvrstile vse ekipe v zlato sredino. Tu je tekmovalo 60 ljudi, vložili smo veliko časa in včasih nas je le zavest, da moramo biti pripravljani v vsakem trenutku, držala pokonci. Naše društvo šteje 78 članov in članic. Radi bi društvo pomladili, imamo sicer pionirsko desetino, radi pa bi imeli tudi žensko desetino, zato vabim vse, ki ste pripravljani stopiti v gasilske vrste, da se nam pridružite! Vsako leto imamo program usposabljanja – predvsem mladi imajo možnost, da napredujejo – tako v okviru našega društva ali gasilske zveze.

Opremljenost pa je le za najbolj nujne primere, oprema je zastarela. Gasilski avto je že star preko 25 let in bi ga radi zamenjali s sodobnejšim gasilskim vozilom. V ta namen že zbiramo sredstva, potrebno pa bo še veliko poguma, da bi prišli do novega avtomobila v prihodnjem letu, ko bomo počastili 105-letnico društva.

Tudi motorna škropilnica je zastarela in bi jo bilo potrebno nadomestiti. Potrebno bi bilo imeti vsaj za eno desetino protipožarne obleke, ena sama pa stane preko sto tisoč; veseli smo bili, ker nam je letos krajevna skupnost kupila dve obleki. Tudi nimamo opreme za gašenje umetnih mas – pri denarju pa se želje in potrebe nehajo.

Prihajamo v sušna obdobja, ko je še večja nevarnost za različne požare in ujme in moramo biti tudi na to pripravljani.

Nekaj pa lahko vsi naredimo – da si priskrbimo tekočo pitno vodo z obveznimi hidranti v vsaki vasi. Da bi preverili, koliko so hidranti primerni, bomo imeli v jesenskem času v vsaki vasi gasilsko vajo in tudi tako ugotovili, koliko je zmogljivost posameznih hidrantov. Veseli bomo, če boste krajani sodelovali z nami, saj le s skupnimi prizadevanji lahko kaj dobrega naredimo za vse nas.

Peter Kurent, predsednik PGD Šentrupert

Kombiju se poznajo leta

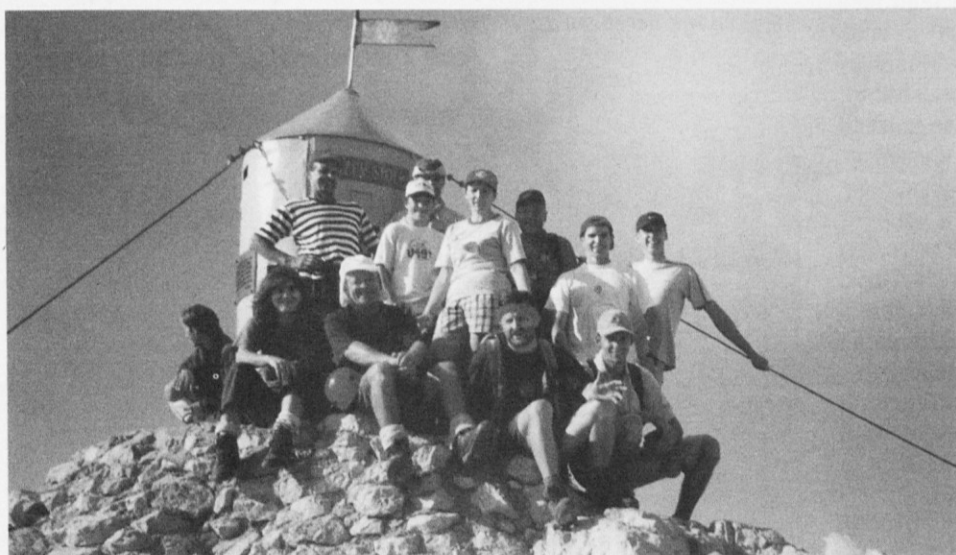
Planinsko društvo POLET Šentrupert osvaja slovenske vrhove ...

Na Kumu

Na Storžiču

Triglav

OCENJEVANJE KRAJA

Spoštovani Šentruperčani, spoštovane Šentruperčanke, kot ste bili tudi sami priče, je med drugim tudi ocenjevanju kraja letos močno zagodlo vreme, saj je postreglo z dvema neurjema s točo. Ti dve neurji sta na določenih območjih naše krajevne skupnosti dobesedno uničili hortikulturno ureditev nekaterih udeležencev tekmovanja. Zaradi teh dogodkov se je komisija odločila, da letos opravi samo eno ocenjevanje. Tako je komisija 5. in 6. septembra obiskala in ocenila vse udeležence. Podrobnejše poročilo o rezultatih letošnjega ocenjevanja bomo objavili v naslednjem ŠentRUPERČANU.

*Upravni odbor
Turističnega društva Šentrupert
- zanj Damjan Zupančič*

*Prispevke za
naslednjo izdajo
glasila ŠentRUPERT
zbiramo do
5. decembra na KS
Šentrupert ali po
elektronski pošti:
rupert@gole.info*

IZ ŽIVLJENJA ŽUPNIJE

POČITNIŠKO ŽIVLJENJE ŽUPNIJE

Vroče počitnice so za nami. Tudi v tem času se je v župniji marsikaj dogajalo. Kljub počitnicam in dopustom smo skupaj preživljali marsikateri dan malo drugače kot med šolskim letom in na drugačen način kot le ob nedeljah pri maši ali v župnijski pisarni.

Že konec junija smo začeli oratorij, ko je otroke in animatorje nagovarjal slovenski lik Kekca. (Več v prilogi!)

V naši župniji je bil zopet velik praznik 6. julija, ko so birmanci sedmega in osmega razreda po rokah škofa msgr. Andreja Glavana prejeli zakrament svete birme. Priprave in samo slovesnost so skrbni starši v sodelovanju z župnikom in dekanom Mirkom Simončičem lepo organizirali in še lepše obhajali. Tudi škof je bil po prejšnjem obisku birmancev zelo zadovoljen s predstavitvijo. Tako je Cerkev dobila nove »odrasle« kristjane, ki naj jih sv. Duh vodi, da bodo v polnosti opravljali svoje krščanske in človeške dolžnosti ter s tem širili dobroto do Boga in bližnjih.

Dan kasneje smo se v organizaciji revije Ministrant mlajši ministranti priključili prijavljenim ministrantom iz vse Slovenije ter odšli na izlet v Mirabilandijo blizu Ravenne. Iz Šentruperta in Velikega Čirnika nas je bilo kar deset, tako da smo bili prepoznavni na obeh avtobusih, ki sta vse odpeljala na izlet. Čeprav je bil naš cilj, da bi imeli veliko zabave in se veselo družili, smo najprej imeli svečo mašo v cerkvi sv. Janeza Boska v zabaviščnem parku. Res je lepo, ker znajo tudi v takem zabavišču poskrbeti za vse in ni maša nič posebnega ali čudnega, ampak del veselja.

Sredi julija je sledila tradicionalna Uskovnica. Kljub manjši zasedenosti je bilo tudi letos pestro, ko smo z nekaterimi odšli slovenskemu vrhu naproti, skupaj pa smo raziskali tudi samo Uskovnico, Viševnik ter Bohinj z Bohinjskim jezerom ter se prepričali, da ima v Bohinju res dež mlade. (Spet glej prilogo!) Konec julija pa so mladi skupaj z župnikom ponovno osvajali vrhove Bohinja do Krna in nazaj.

V začetku avgusta pa smo se preselili na morje v Ankaran. Kljub veliki množici in visoki vročini smo preživeli preznajene dneve in noči prav lepo počitniško, z veliko slane vode in veselega druženja, igranja in zabave. (Priloga!)

Dobili smo novega kaplana – Tonea Maroša, ki je dobrodošel predvsem v duhovnih potrebah župnije – le-teh pa nikoli ne zmanjka. Prizadevnemu Štefanu Krampaču pa se zahvaljujemo za enoletno delo predvsem na področju glasbe, saj je vodil otroški in župnijski pevski zbor. Na

njegovo mesto je znova prišel Miran Sajovic, da bi spodbujal in okrepil naše glasove.

Kako tudi ne, ko pa sta v največjem razmahu obnova orgel na Veseli Gori in v župnijski cerkvi. Zato je prav, da znamo čutiti ne le materialno s temi obnovami, temveč tudi s svojim glasom polepšati bogoslužja in slavja. V tem času smo tudi obnovili in zastekli vsa okna v glavni ladji župnijske cerkve, kor pa bo obnovljen skupaj z orglami.

Zakorakali smo v novo šolsko in pastoralno leto – z novimi močmi in zamahom, ki naj traja do konca, naj bo leto čim bolj uspešno in polno Božjega blagoslova.

Marko Suhoveršnik

BLAGOSLOV OBNOVLJENIH ORGEL NA VESELI GORI

Orgle v cerkvi sv. Frančiška Ksaverija na Veseli Gori imajo svojo častljivo starost, saj je bila cerkev opremljena z njimi že leta 1751. Izdelal jih je orglar Marko Göbel iz Ljubljane in so ene izmed redkih ohranjenih izdelkov tega mojstra. Svojemu namenu so služile vrsto desetletij in medtem doživljale tudi manjše ali večje predelave. V zadnjih desetletjih jih je načel zob časa in tako so onemele. Dobrotnik Jože Anderlič je spodbudil, da bi se orgle obnovile v prvotno stanje. V letošnjem poletju se je želja uresničila, obnovila jih je Škofijska orglarska delavnica iz Maribora.

V nedeljo, 7. septembra 2003, smo se zbrali na Veseli Gori in spremljali blagoslovitev obnovljenih orgel. Blagoslovil jih je novomeški prošt Jože Lap v somaševanju z domačim župnikom in dekanom Mirkom Simončičem in kaplanom Toneom Marošem. Med obredom so se v vsej svoji baročni razkošnosti ponovno oglasile orgle pod mojstrskimi prsti prof. Milka Bizjaka. Ob njegovi spremljavi je nekaj skladb starih mojstrov zapela tudi sopranistka Pija Brodnik. Ob orgelski spremljavi domače organistke Alenke Kotar – Gole je pod vodstvom Mirana Sajovica zapel tudi cerkveni mešani pevski zbor iz Šentruperta. Bogoslužje je popestrila še dekliška skupina Cantamus s svojim repertoarjem in prav posebej še Godba sv. Ruperta, ki je pod vodstvom dirigenta Boštjana Dimnika kot uvod v slovesnost čudovito izvedla Mozartov Ave verum. Po bogoslužju pa smo se še poveselili ob melodijah pobratene godbe iz Mengša.

Mateja Markec

Birma je za vse slovesen trenutek

*Prošt Jože Lap blagoslavlja
foto M. Kapus*

*Proš. Milko Bizjak je bil navdušen nad orglami
foto M. Kapus*

POLETNI UTRIP

Jagode, sočni, vabeči rdeči sadeži. Že pogled nanje človeka zapelje, da se mu pocedijo sline in si zaželi začutiti v ustih žlahtni sladki okus. S smetano ali brez nje, sadež kar tako ali sadno pecivo, morda frape ali jagode, obložene s sladoledom. Pa kilogrami gor ali dol.

Jagode na mizi so krasna stvar, ampak kako pridejo do mize? Tudi pot do mize je privlačna.

Jagode, namenjene prodaji, rastejo v rastlinjaku. Skrbna Marinka Sila bdi nad rastlinicami in vsako leto čaka, da bo zeleno barvo stebelc in listkov poživila tista čudovito rdeča, jagodna barva.

In ko se to zgodi, se delo šele začne. Jagode je treba pobrati, nežno položiti v košarice in tako pripraviti za njihovo pot do naših želodčkov.

Ženske, ki živijo v okolici in so s pobiranjem jagod pripravljene zaslužiti nekaj denarja, nimajo lahkega dela. Jagode pobirajo po nekaj ur na dan. Ves čas se v sklonjenem

položaju pomikajo med gredami in iščejo, nabirajo, polagajo.

Pa vendar ni samo naporno delo, je tudi zabava. Tako so se na primer zadnjič ženske med nabiranjem zapletle v pogovor o življenju. Saj veste, življenje je vse: delo, skrbi, veselje, ponos, trud, ljubezen in želje. »In tudi telovadba,« je presenečeno izjavila Andreja, ko je sredi misli ugotovila, da v zanjo zelo nenavadnem položaju binglja nad jagodami. »Ja, pa kakšna,« je pristavila Renata, ki je kot ljubka žabica stala nad gredico in se trudila varno stopiti na desno ali levo nogo – katerokoli, samo da ne pogrne na jagode. »Uh,« je zapihala Julči, »ko pa ne znata nabirati. Enostavno delaš počepe, pa je.« »Počepe, ja!« je zamomljala Mojca, ki se je s klečečega

položaja stegovala z enega brega gredice na drugega. »Če ne bi povedala, da delaš počepe, bi vsi mislili, da gre za kakšno novo vrsto telovadbe za hujšanje. To so prikloni, ne pa počepi. Res pa je, da se skloniš že kar zavidljivo nizko.« Oglasila se je Mojca, bolj inovatorska ženska, in zamišljeno rekla: »Ali ne bi bilo fino, če bi bile privezane na vrvi in bi nas spuščali nad jagodami sem in tja. Morda malo bolj počasi. Pa bi lahko ležale in delale hkrati.« Ženske so si za hip predstavljale, kako bi letale druga ob drugi, ena nad drugo, in prišle do spoznanja, da bi bili trki neizogibni. Zasmejale so se in nadaljevale delo vsaka v svojem stilu. Vendar pa so bile po opravljenem delu povsem soglasne – telovadba je boljša kot v vsakem fitnes klubu, pa še pogovor je vedno živahen. In jagode nabrane.

Tiste jagode, ki vas bodo vabile, da jih vzamete s seboj domov in se posladkate z njimi ...

Mikica iz Slovenske vasi

SPREHOD S TANJO ČEGNAR: »ZARADI TOČE SO NEKOČ GORELE ČAROVNICE.«

»V okolici Šentruperta, v krajih Zadruga in Okrog, so izmerili tudi več kot 20 centimetrov kot lešnik velike toče, ki je popolnoma uničila tamkajšnje poljščine in vinograde,« se je 7. julija 2003 glasilo poročilo novinarjev. O toči, pa tudi o vročini in suši, sem se pogovarjal z meteorologinjo mag. Tanjo Čegnar iz Urada za meteorologijo Agencije RS za okolje na Ministrstvu za okolje, prostor in energijo v Ljubljani.

V Mirnski dolini so poletne nevihte že od nekdanj povsem pričakovan vremenski pojav, hude toče pa so bile včasih menda redkost; tako vsaj piše prof. Ivan Steklasa v svoji knjigi iz leta 1913. V zadnjem desetletju pa se toče kar vrstijo. Kaj se dogaja?

Slovenija spada med območja z največjim številom neviht v Evropi. Redki so dnevi, ko poleti vsaj na enem koncu Slovenije ne bi beležili nevihte. Tudi močne nevihte se na območju Slovenije pojavljajo vsako leto in ni kraja, za katerega bi lahko trdili, da je varen pred točo. Res pa je, da je toča razmeroma redek in lokalno zelo omejen pojav. To pomeni, da so lahko manjša območja prizadeta celo večkrat v letu – ali pa imajo lahko celo nekaj let mir pred točo. Neredko toča prizadene območja v razmeroma ozkih pasovih, ki potekajo v smeri, v katero se je pomikala nevihta. K toči prištevamo le zrna ledu s premerom nad pol centimetra, manjša ledena zrna so sodra. Razlike so tudi od poletja do poletja. Čeprav je poleti največ neviht, bi bilo zmotno misliti, da je pojavljanje neviht odvisno le od temperature, zelo pomembni sta tudi razpoložljiva vlaga v zraku in stabilnost ozračja. Nevihte, ki nastanejo ob zadostni količini vlage v zraku zaradi pregretosti ozračja, so najbolj pogoste v hribovitem svetu, kjer zaradi različno osončenih pobočij nastajajo vzponski tokovi že veliko prej, kot se pričnejo dviganja pregretega zraka nad ravnino. Obsežnejše so navadno nevihte, ki spremljajo vremenske fronte ali jedra hladnega in vlažnega zraka več kilometrov visoko. Take nevihte lahko zajamejo velika območja.

*Toča na Mirni 7. julija 2003 ob 16:35
foto D. Bijec*

Razmeroma redko postavljene meteorološke postaje niso dovolj, da bi zabeležili vse primere toče. O velikosti zrn bi nam objektivne podatke zagotovili merilniki toče – točemerji, a take mreže pri nas nimamo z izjemo krajev ob italijanski meji, kjer so sistem zasnovali v raziskovalne namene Italijani. O prostorski razsežnosti pojava toče dobimo najboljšo predstavbo s pomočjo radarskih meritev.

Zakaj pravzaprav nastane toča in zakaj je ta pojav prostorsko tako neenakomerno razporejen? Letošnjega 7. julija so bila v Mirnski dolini prizadeta predvsem vinorodna pobočja nad Šentrupertom.

Toča spremlja močne nevihte, v vsaki nevihti nastanejo ledena zrna, vendar se običajno na poti do tal stalijo in dosežejo tla v obliki kapelj. Zrna toče in sodre nastajajo v nevihtnem oblaku na podoben način; za njihov nastanek morajo srednji del oblaka sestavljati podhlajene kapljice, zgornji del oblaka pa ledeni kristali. Podhlajene kapljice primrznejo na ledene kristale, ko ti padajo mimo njih. Če so vzponski tokovi dovolj močni, nastanejo v nevihti tako velika ledena zrna, da se na poti do tal ne stalijo. V nevihtnem oblaku ledena zrna

večkrat potujejo od dna do vrha oblaka, ob vsakem takem ciklu se dodatno odebelijo in to ponavljajo toliko časa, da postane vzponski tok šibkejši od teže ledenega zrna in ledeno zrno izpade iz oblaka. Če prerežemo ledeno zrno, pogosto opazimo njegovo nehomogeno sestavo, iz katere lahko celo razberemo, koliko poti gor in dol je zrno opravilo v oblaku, preden je padlo iz oblaka. Drobna zrna ne povzročijo škode, debela zrna z nekaj cm v premeru pa ne le poškodujejo pridelke ali avtomobilsko pločevino, ampak lahko celo razbijejo stekla, tudi avtomobilska. Tak primer smo imeli konec maja 2001 v Ljubljani.

Nekoč so pred točo zvonili, pred desetletji so poskušali s streljanjem v oblake (tudi na Čirniku nad Šentrupertom), kako pa danes?

Zapisi kažejo, da so pri nas prvič začeli streljati proti toči v nevihtne oblake leta 1713. Prepričanje, da lahko streljanje v nevihtne oblake z možnarji in s topovi prežene točo, se je zaradi hudih ujm s točo v predprejšnjem stoletju še okrepilo. Marija Terezija je s posebnim dekretom tako obrambo pred točo prepovedala, ker je bilo ob streljanju veliko smrtnih nesreč, a se je

po njeni smrti ta dejavnost ponovno razmahnila. Velik zagovornik obrambe pred točo s streljanjem je bil župan Slovenske Bistrice Albert Štigler. V Jugoslaviji se je močno uveljavil sistem obrambe pred točo z raketami, ki so v nevihtne oblake vnašale srebrov jodid. Znanstvene študije niso dokazale učinkovitosti takega sistema, zato smo ga v Sloveniji po osamosvojitvi ukinili. Med najbolj učinkovite načine obrambe pred točo spada prav gotovo postavljanje mrež, ki rastline in pridelek varujejo pred točnimi zrnji.

Ali se Šentrupert res uvršča med najtoplejše kraje na Kranjskem, kot je o njegovem podnebnju zapisal zgodovinar prof. Steklasa? V svoji knjigi iz leta 1913 navaja, da je srednja letna »toplina« v Šentrupertu med 10.5 in 11° C.

Janez Vajkard Valvasor (1641-1693) je v svojem obširnem delu Slava Vojvodine Kranjske, ki je izšlo leta 1689, v tretjem poglavju tretje knjige opisal vreme in podnebje dežele Kranjske, v četrtem poglavju pa je navedel podatke o nastanku neviht, toče, bliska in groma. Zapisal je, da ima poleti Gorenjska zgodaj zjutraj hladen in skoraj mrzel zrak, ker leži visoko in so takoj nad njo snežniki. Proti Hrvaški pa je zelo toplo in vroče. Tudi glede mraza so velike razlike: na Gorenjskem je včasih še vse trdo od mraza in je sneg še prav visok, ko se na Dolenjskem že vse taja in poganja, v Istri pa že vse cveti.

V Sloveniji je povprečna letna temperatura najvišja na obalnem območju in na Goriškem, kjer letno povprečje presega 12 °C. Topleje kot v dolini Mirne je po naših podatkih tudi na Krškem in Brežiškem polju ter v Beli krajini, potem pa bi lahko prišel na vrsto tudi Šentrupert z okolico. Glede na celotno Slovenijo je torej dolina Mirne res v toplejši polovici. V Šentrupertu merilne postaje nimamo, a na okoliških postajah tako visoke povprečne letne temperature, kot jo navaja prof. Steklasa, v dolgoletnem povprečju nismo zabeležili, a zagotovo se je tej vrednosti približalo katero izmed izjemno toplih let v zadnjem obdobju. Ko primerjamo med seboj različne kraje, moramo vedno primerjavo opraviti na osnovi istega obdobja. Najbližja merilna postaja, za katero imamo v povojnem obdobju podatke, je Mirna.

Letno na območju Mirnske doline pričakujemo od 1100 do 1200 mm padavin, kar je podobno padavinam v Novem mestu in manj kot v Ljubljani, kjer je letno

povprečje malo manj kot 1400 mm. Bivši Hidrometeorološki zavod je imel merilno postajo na Mirni na nadmorski višini 260 m od sredine leta 1960 pa skoraj do konca leta 1975.

Primerjava podatkov z Ljubljano in Novim mestom kaže, da je Mirna v povprečju nekoliko hladnejša od Ljubljane in nekoliko toplejša od Novega mesta. Januarja je bila povprečna temperatura podobna ljubljanski, poleti pa nekoliko višja kot v Novem mestu, a nižja kot v Ljubljani. Po povprečni popoldanski temperaturi je bila Mirna blizu ljubljanskim vrednostim, a tu moramo povedati, da se je od takrat, ko je delovala meteorološka postaja na Mirni, Ljubljana razširila in postala nekoliko toplejša. Popoldnevi so bili pozimi na Mirni običajno nekoliko toplejši kot v Ljubljani ali Novem mestu, saj je v teh dveh krajih temperaturna inverzija pozimi zelo pogosta. Poleti so bili popoldnevi nekoliko toplejši v Ljubljani. Zimska jutra so bila podobno hladna kot v Novem mestu in hladnejša kot v Ljubljani, spomladi in poleti so bila jutra hladnejša na Mirni, jeseni so bila jutra na Mirni hladnejša kot v Ljubljani, a toplejša kot v Novem mestu. Ekstremno visoke temperature so bile podobne kot v Ljubljani in Novem mestu, ekstremno nizke temperature pa nižje kot v obeh mestih, s katerima smo primerjali Mirno.

To leto je eno izmed najbolj sušnih let v zgodovini meteoroloških in hidroloških opazovanj. Pomanjkanje dežja čutijo po vsej Sloveniji, temperaturni rekordi so bili doseženi marsikje v Sloveniji. Kakšni so meteorološki podatki letošnjega poletja za Mirnsko dolino? Ali so bili doseženi kakšni rekordi?

Ekstremni dogodki se občasno pojavljajo, v zadnjih letih nekoliko pogosteje kot v preteklosti. Že Valvasor je zapisal, da so včasih suše ali deževja tako dolgotrajna, da trpijo pridelki. Omeniva le nekaj ekstremov iz obdobja, ko so izjemne dogodke le beležili na osnovi opažanja. J. G. Dolničar (1655-1719) je v ljubljanski kroniki podal veliko podatkov o vremenskih razmerah v obdobju od 1660 do 1718. Tako je npr. leta 1660 padlo toliko snega, kot ga niso pomnili, leto 1680 je bilo zelo plodno za vinsko trto in žita. Nenavadno topla zima je bila leta 1682, ko je vse zelo hitro ozelenelo. Leta 1684 je bila zima zelo mrzla, enako tudi naslednje leto. Huda suša in vročina sta pustošili leta 1701. Obilne so bile padavine v letih 1702

in 1703. Leta 1705 je bilo poletje sušno, kot mokro pa je ocenil leto 1707, enako namočeno in še viharno povrh je bilo leto 1710.

Letos prav gotovo beležimo najbolj vroče poletje, odkar imamo v Sloveniji meteorološke meritve. Letošnja suša ni enako huda povsod po državi, še najbolj je na severozahodu države, najhuje pa v Primorju in na severovzhodu države. Sicer pa bi tudi ob povprečnih padavinah zaradi izjemno visoke poletne temperature in nadpovprečno sončnega vremena ter posledično večjega izhlapevanja vode rastline imele na razpolago manj vode kot običajno. Tudi v Mirnski dolini je bil marec brez omembe vrednih padavin, povprečne so bile aprilske padavine, sušen je bil maj, prav tako junij, julija pa so bile padavine v mejah običajnih vrednosti.

Zaradi suše in toče, kakršno smo doživeli letos, bi pred nekaj stoletji verjetno zagorela kakšna čarovnica?

V času, ko je v Evropi prevladovala sholastična filozofija, ki ni priznavala naravnih zakonitosti, je bila tudi meteorologija pretežno podrejena temnim, mističnim pojmovanjem. Opazovanj in raziskovanj vremenskih pojavov je bilo zelo malo, čeprav so po nekaterih samostanih vodili dnevnike opazovanja vremena. Tako je nastal v letih od 1485 do 1487 izpod peresa Paola Santoninija prvi znani zapis o vremenskih pojavih na našem ozemlju. Vremenska dogajanja so takrat pojmovali kot božje delo, kasneje kot delo čarovnic. Iz leta 1686 je znano poročilo, da so kmetje v okolici Zagreba zaradi slabe letine sežgali veliko čarovnic. V Zagrebu so še leta 1751 zažgali eno, naslednjega leta pa dve ženski; obdolžili so jih povzročanja toče.

Na Slovenskem smo menda s čarovnicami opravili na zadnjem čarovniškem procesu leta 1745. Ni nam znano, ali se je po tistem letu vreme začelo spreminjati na bolje ali pa je zmanjkalo čarovnic. Kakorkoli, danes krivimo človeka in vpliv njegovega neodgovornega početja na spreminjanje podnebja.

Gospa mag. Tanja Cegnar, v imenu bralcev glasila ŠentRUPERT se vam najlepše zahvaljujem, ker ste nekaj svojega časa prijazno posvetili pogovoru o vremenskih posebnostih Mirnske doline.

Jože Uhan

ČESTITKE

Zalka Valas

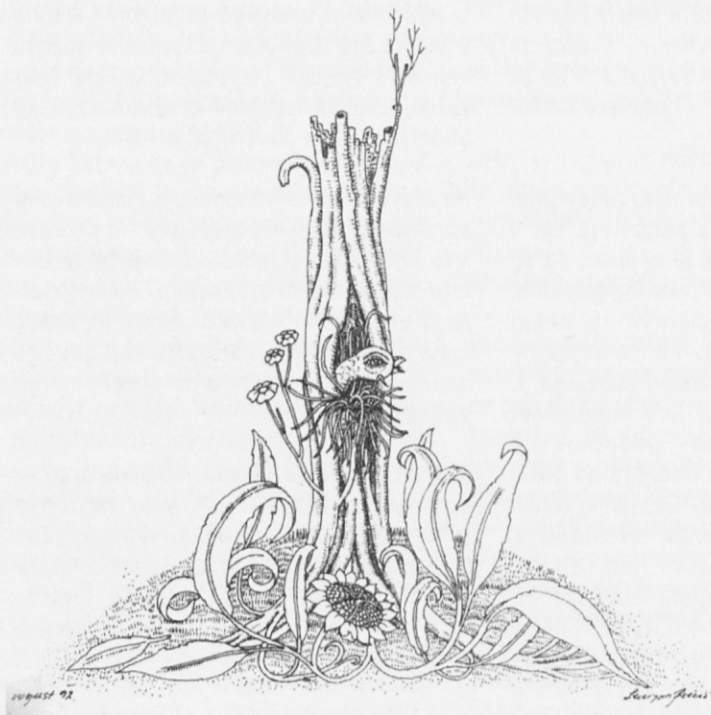

Nežka Bartolj

ČESTITKE ZALKI VALAS IN NEŽKI BARTOLJ

V letošnjem avgustu sta kar dve krajanki praznovali častitljivo 95-letnico rojstva: 8. avgusta Zalka VALAS iz Kamnja in 30. avgusta Nežka BARTOLJ z Bistrice.

Za dobre želje ni nikoli prepozno – ISKRENE ČESTITKE OBEMA!

DOLENJSKO-POSAVSKA GAZELA FRELIHOVEMU SEPU

Revija Gospodarski vestnik pripravlja izbor "regijskih gazel". Letos so za prvo dolensko-posavsko gazelo razglasili podjetje SEP IZ ŠENTRUPERTA, katerega domači večinski lastnik je Franci FRELIH, lastnik je še francoski partner, mešano podjetje pa vodi Edmund PAL. SEP je izdelovalec sistemov za čiščenje avtomobilskih stekel. Njegov osrednji odjemalec je bil doslej Renault, zdaj pa so sklenili pogodbo še s Fordom. Doslej so zaposlili 58 ljudi, v dveh letih, ko bodo zgradili nove poslovne prostore, pa se bo število zaposlenih bistveno povečalo.

Ob podelitvi je Franci FRELIH izjavil, da je njihovo podjetje že davno usmerjeno v Evropo in so pripravljeni na izzive prihodnosti.

**HURA ZA DOLENJSKO-POSAVSKO GAZELO,
ISKRENE ČESTITKE!**

OBLIŽ NA PRIZADET VINOGRAD ZARADI TOČE - NOVA PRIZNANJA ZA FRELIHOVA VINA

Vinogradnik Jože FRELIH nas s priznanji za svoja vina že kar razvaja, saj se z osrednjega ocenjevalnega prizorišča v Gornji Radgoni nikoli ne vrne brez priznanj. Tako je bilo tudi letos.

Letošnje že 29. ocenjevanje slovenskih vin v okviru Mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni je znova potrdilo, da sodi naš vinogradnik Jože FRELIH med najbolj uspešne dolenske vinogradnike.

Tako je tudi letos v mednarodni konkurenci za modro frankinjo – barique, letnik 1999, prejel zlato medaljo. Zlata medalja pa je bila namenjena tudi za penino od fare, letnik 1997.

Za penino Kappelman, letnik 1999, je dobil srebrno medaljo; s takšno medaljo pa je bila nagrajena tudi šentruperska penina, letnik 1998.

Vsa ta priznanja so kot obliž na razdejanje, ki ga je naredila katastrofalna toča v Zadragi; četudi je štiri hektare vinograda, letos vinogradnik Jože FRELIH ne bo odtrgal niti enega grozda. Tako je bilo treba posekati dva hektara vinograda, da ga bo čez nekaj let lahko obnovil s trtami za – cviček.

Vendar pa za praznovanje ob prejetih medaljah vinogradnik Jože FRELIH nima časa, saj raste vinska klet, ki bo uresničila sanje morda več rodov.

Kljub nenehnemu delu – ISKRENE ČESTITKE za vsa priznanja!

BRANKO ROKAVEC TUDI IZVEN KONKURENCE OSTAJA NEPREMAGLJIV — ROK ROKAVEC — PO OČETOVIH STOPINJAH

Tradicionalna 19. motociklistična dirka, kjer sta bila glavna organizatorja Krajevna skupnost Mirna in Rokib – Branko ROKAVEC, je imela plemenit namen: posvetili so jo tragično preminulemu Nejcju Erazmu in umrlemu Bojanu Kolencu, ki je bil vsa leta desna roka osrednjemu organizatorju – Branku ROKAVCU. Čeprav dežja dolgo časa ni bilo, si je izbral prav to prirediteljev, da jo z dežjem oteži. Tako so lahko vozili samo enkrat – 37 tekmovalcev pa se tudi dežja ni ustrašilo.

Dobra dva kilometra dolgo progo na cesti med Stanom in Debencem je na dopoldanskem treningu najhitreje prevozil najuspešnejši udeleženec mirnskih dirk – nekdanji državni prvak in glavni prireditelj – Šentruperčan Branko ROKAVEC. Tokrat je nastopil izven konkurence, da bi bila za tekmece bolj vabljava proga – a se je edini spustil pod eno minuto.

Zato pa je v razredu minimoto junior zmagal njegov sin Rok ROKAVEC. V Roku je glavni organizator prav gotovo dobil tekmovalca, o katerem bomo še slišali. Hkrati pa je Rok tudi sam dokazal, da ne bi mogel zmagati, če bi tako želel le njegov oče – za vsak najmanjši uspeh se je treba zelo potruditi.

Branku ROKAVCU in njegovemu sinu Roku naše ISKRENE ČESTITKE!

foto M. Kapus

Rok Rokavec na startu

NAŠE KORENINE

ŽIVLJENJE Z BISTRICO

Generalna skupščina OZN je leto 2003 razglasila za MEDNARODNO LETO CELINSKIH VODA. To je storila z utemeljenim razlogom. Zaradi okolju neprilagojenih uporab vodnih virov je voda postala omejitveni dejavnik razvoja. Z razvojem človeštva narašča poraba vode. Negativni vplivi te velike porabe se kažejo v vse pogostejših visokih in nizkih vodah. Škodljive posledice onesnaženj, poplav in suš dobivajo vse večje razsežnosti. Ogrožena postaja že oskrba s pitno vodo. Zaradi čezmernega izkoriščanja vodnih virov reke in potoki presahnejo, še preden dosežejo morje.

Bo tako tudi z našo BISTRICO?

Na karti Slovenije v merilu 1: 50.000 je beseda BISTRICA uporabljena kar enainštiridesetkrat. V šestintridesetih primerih je kot lastno ime za potok ali reko in le v petih kot ime kraja. Etimološki pomen besede BISTRA je širok. Pomeni namreč čist, prozoren, uren, hiter, deroč, šumeč, bučeč, nevihten, izvirati z veliko močjo ... (Snoj, 1997.)

V projektu ŽIVLJENJE Z BISTRICO so ob pomoči učiteljev naše šole sodelovali vsi učenci. Želeli smo, da učenci spoznajo in začutijo pomen potoka, ob katerem prebivamo. Učenci so se z nalogami spopadli tako, kot zmorejo le oni. Postali so pravi »raziskovalci«.

Ob sklepu projekta so učenci staršem predstavili svoje ugotovitve, predloge in raziskave, hkrati pa jih spomnili na marsikatero zanimivost ali dogodek, ki je že skoraj utonil v pozabo.

Vsem krajanom, ki so nam pomagali pri projektu, se najlepše zahvaljujemo.

Marjana Ogrinc, vodja projekta

Literarnemu dogajanju o Bistrici je bila mentorica slavistka Janja Jerovšek:

BISTRA SI KOT KAPLJA ROSE,
KI ZJUTRAJ SONCU POMEŽIKNE.

IGRIVA SI KOT RIBICA ZLATA,

SE SKUPAJ Z VALOVI IGRATA.

TREPET NEVIHTE TE PREDRAMI,
DA SE V BESU VIJEŠ PO PLANJAVI.

RAZBURKANA SE UMIRIŠ,
KO V MIRNO DOLINO PRIDRVIŠ.

ISKRA VODÉ SE V ZARJI BLEŠČI
IN DAN POSREBRI.

CELO RIBICE SE VESELÉ,
DA V TEBI ZDRAVO ŽIVÉ.

IN ČISTA OSTANI,
ZA VSE NAS LEPOTO OHRANI!

Tanja Udovč

BISTRICI

Potoček majhen žubori,
tiho teče sred' vasi.

Res je,
da to ni Nil,

v katerem plava krokodil.

Potok tudi ni Ren,

ki nosil bi umazanijo pen.

Bistrica je lepa to,
več vredna kakor vse zlato.
Prinaša nam spokojnost, mir,
zanjo res nobenih ni ovir.

Dom za ribe je to,
v njej si raki hrane iščejo.
Otroci v vodo kamne mečejo
in soncu se nasmihajo.
Naša voda gre naprej:
zanjo ni nobenih mej!

Tjaž Brezovar

BISTRICI

Lepa si, Bistrica!

Ko te zagledam, mi v očeh zasije iskrica.

Skakljaš prek ravnin,
s hitrostjo – kot prišla bi s planin.

Vijugaš levo in desno,
se viješ po dolini prelestno.

Pravi biser si,
ki nagajivo se blešči.

Boris Rataj

BISTRICI

Čista si kot solza,
lesketajoča kot kristal,
bleščiš se v našem kraju.

Ljudje brez tebe ne bi preživali,
saj le tvojo vodo so imeli.

Vsi so te oboževali
in po tebi vas poimenovali.
Pozimi so led razbijali,
da v tebi so lahko perilo prali.

V suši si rešitev,
četudi Bog kmeta ne usliši na molitev.
Mnogo živali v tebi domuje,
saj jih tvoja voda varuje.

Veliko zgodb poznaš,
ko bi le govoriti znala,
povedala bi veliko zanimivega,
mnogim nepoznanega.

Tjaša Brezar

SITARJEV MLIN IN ŽAGA

Hiša z mlinom in žago je bila zgrajena daljnega leta 1876. Zgradila jo je družina Steklasa in tako se je dedovala iz roda v rod. Ko pa se je Marija Steklasa ponovno poročila, je 10. septembra 1904 prodala vso posest Alojzu Sitarju iz Dolnje Straže pri Novem mestu. Žaga in mlin sta obratovala in prehajala iz roda v rod Sitar. Med vojno je bilo zelo slabo, zato je žaga kmalu po koncu prve svetovne vojne prenehala obratovati, mlin pa je obratoval vse do leta 1970, ko je bil hud naliv in je voda podrla jezove. Takrat se je zaključilo mlinarstvo Sitar.

Vendar je bila velika gospodarjeva želja po obnovi mlina, prevelika in pretežka za njegov žep. Sprijaznili so se s tem in obujali le še spomine, ki so jim ostali, kako hudo je bilo, ko je mlin še stal.

Še danes se mama Anica Sitar rada spominja, kako je bilo tiste

dni. Njen spomin je živ, da si v pogovoru z njo lahko nazorno narišeš mlin in žago. Povedala je, da hiša, ki še danes stoji, ni več taka, kot je bila, saj je bilo potrebno marsikaj spremeniti zaradi modernizacije. Povedala je, da je bilo levo mlinsko kolo za mletje črne moke, srednje kolo za belo moko in desno kolo za ječmen; hiša še vedno stoji na istem mestu, spremenjeno je le to, da ni več mlina in ne žage. Drži pa nekaj. Če smo videli hišo z mlinom, se nam sedaj zdi malo prazno, ker ni več mlina in žage.

Zato pa je spomin še bolj svetel in jasen. Lahko slišiš, kako topoče mlin, žubori potok in kako kamni meljejo, le prisluhniti moraš zidovom hiše in odkriješ vse, kar ti je prikrito.

Pogovarjala sva se z mamo Anico Sitar.

Denis Sitar in Tamara Vavtar

BISTRICA OD IZVIRA DO IZLIVA

»Reka Bistrica teče dokaj hitro, voda v njej pa je zelo čista in bistra. Po tem je tudi dobila tako ime.

Reka Bistrica izvira pod Dolami v občini Litija.

Teče po dolini gozdov Sebanjsko Bukovje proti Šentrupertu. Bistrica je zelo hudourniškega značaja.

Ob hudih nalivih in neurjih hitro prestopi svoje bregove in poplavi nižinske dele.

Na razširjenem delu Velikega Vrha se odcepi potok Mlinščica.

Del Mlinščice se imenuje Derečinka. Na potoku Mlinščica so bili nekoč mlini (Kregljev, Ruperčičev, Frelihov, Kotarjev) in dve žagi (Kregljeva in Kotarjeva).

V spodnjem delu Šentruperta (Poštarja) se Mlinščica in Bistrica spet združita.

Na reki Bistrici je bilo nekoč – od izvira do izliva – skupaj osem mlinov (Pavlev, Žagarjev, Grebenčev, Malenškov, Kregljev, Ruperčičev, Frelihov, Kotarjev) in tri žage

(Kregljeva, Kotarjeva, Žagarjeva).

Na žagah so razžagovali les, ki so ga kmetje in drugi uporabljali za domačo uporabo.

Reka Bistrica se izteka v Zalogah v reko Mirno.

Ker je bila voda zelo čista, smo jo uporabljali za prehrano in napajanje živine.

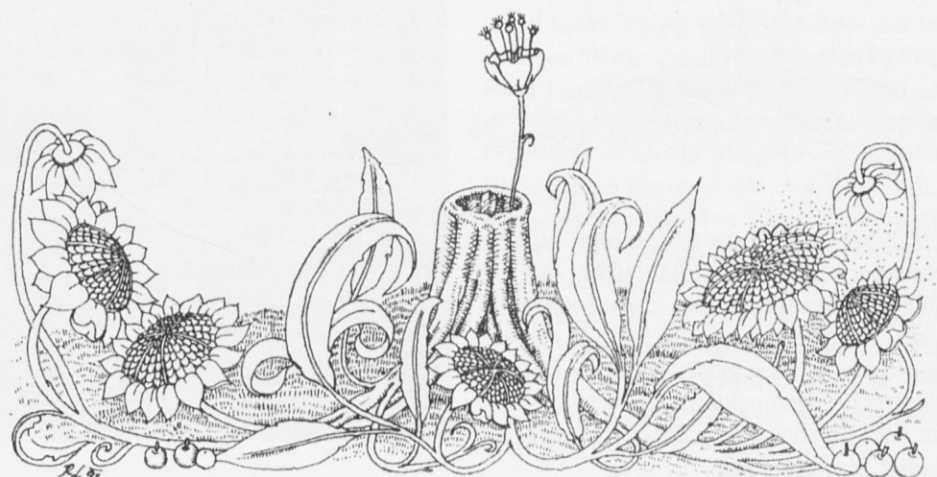
Imela je tudi več pritokov, ki počasi usihajo.

Vzrok je v vodnih črpališčih, ki jih

shranjujejo v vodne hrame (bazene), iz njih pa po ceveh pritekajo v vsako gospodinjstvo.

Na Mlinščici smo se v poletnih mesecih učili plavati, v hudih zimah pa smo se po debelem ledu radi drsali – tako starejši kot mlajši – od zapornice pri Štamcarjevih do mostu, kot sva se midva z vnukinjo Metko še letos.«

*Po pripovedi svojega dedka
Janeza Baniča zapisala Metka Banič.*

Fotografije so s prireditve za starše

LIKOVNE PRILOGE so iz šolskega glasila Preproste besede POZDRAVLJENO, ZELENO DREVO. Pred leti jih je ustvaril nedavno umrli ilustrator Lucijan REŠIČ, ki ima na šentruperski šli v okviru razstave Izvirne ilustracije mladinskih del svoj kotiček in bo tako ilustrator vseskozi ostal povezan tudi s Šentrupertom!

RAZGLASITEV LIVKOVE ZIDANICE NA HOMU ZA KULTURNI SPOMENIK LOKALNEGA POMENA TER ZAČETEK NJENE PRENOVE

V zaselku Slevce v severovzhodnem delu raztresenega naselja Hom stoji Livkova domačija, ki je stara približno 230 let, sedanjo zasnovo pa je dobila po letu 1826. Takrat se kot njen lastnik omenja Anton Livk, za njim pa so se na domačiji zamenjale štiri generacije Livkovih; domačijo od leta 1971 uspešno vodi Janez Livk. Domačija meri približno 26 hektarjev posesti, sestavljajo jo pa delno podkletena pritlična kmečka hiša, delno leseno, delno zidano vrhlevno gospodarsko poslopje, zidana garaža, lesen čebelnjak, toplar in zidanica.

V okviru domačije obiskovalca najbolj pritegne zidanica, ki je bila zgrajena v prvi ali drugi polovici 19. stoletja, po vsej verjetnosti pa po letu 1826. Zasnovana je kot pritlična dvoprostorna stavba, ki je z zahodno in s severno stranico delno vkopana v breg. Prvotno je obsegala samo vinsko klet, h kateri je bila ob koncu 19. stoletja dozidana lopa. Stavba je zgrajena iz kamna in je ometana. Njeno pritličje sestavljata dva prostora: lopa (prešnica) in klet. Dostop do lope je z južne strani, kjer zidanica nima stene – iz nje pa je vhod v vinsko klet. Do začetka letošnje prenove je imela dvokapnico, krito s salonitkami. Do okoli leta 1975 je bila krita s strmo dvokapno slamnato streho s slemenom, ki je bil na obeh koncih zaključen na čop. V lopi sta se do danes ohranili dve preši na kamne. Starejša na zahodni steni je bila izdelana leta 1908; mlajša, ki stoji ob vzhodni steni, pa je bila izdelana leta 1950. V kleti je danes v celoti ohranjena vinogradniška oprema. Na podstrešju, do katerega je dostop po klančini z opornim zidom, ima lastnik shranjeno staro kmečko orodje in različne naprave, ki so jih Livkovi v preteklosti uporabljali na svoji domačiji.

S spomeniško-varstvenega zornega kota predstavlja zidanica pomemben del dolenjske vinogradniške stavbne dediščine. Predstavlja tip pritlične, dvoprostorne zidanice s kletjo in prešnico, kakršen je bil v preteklosti značilen za gorice okrog Šentruperta. Dvoprostorna zasnova zidanic je v tem delu Dolenjske povezana z uporabo lesenih preš na kamen, ki so jih na obravnavanem območju začeli v večji meri uporabljati od leta 1850 dalje. Po času nastanka sodi med najstarejše še ohranjene zidanice na goricah okrog Šentruperta. V njeni notranjčini je v veliki

meri še ohranjena stara vinogradniška oprema, ki priča o nekdanjem načinu sajenja in negi trt, predelavi grozdja v mošt ter tradicionalnem kletarjenju. Njena gradbena zasnova predstavlja pomemben člen v razvoju zidanic na Dolenjskem. Gradnja in floris odkrivata njen razvoj od preproste enoprostorne vinske kleti do razvitejše dvoprostorne zasnove. Zidanica tako pripomore k poznavanju razvoja in tipologije stavb takšne vrste v tem delu Dolenjske. Zaradi omenjenih spomeniško-varstvenih kvalitet je bila zidanica leta 2001 razglašena za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Prizadevanja za varstvo Livkove zidanice na Homu segajo v leto 1999, ko je pristojna spomeniško-varstvena služba med izdelavo strokovne naloge Evidentiranje in inventariziranje stavbne dediščine v Občini Trebnje prepoznala kot nepremično kulturno dediščino. Na podlagi omenjene raziskave je bila na predlog odgovornega konservatorja predlagana za vpis v register kulturne dediščine, ki ga vodi Uprava RS za kulturno dediščino pri Ministrstvu za kulturo. S sklepom vpisa zidanice v register in z določitvijo evidenčne številke dediščine je zidanica dobila status varovane kulturne dediščine. S kasnejšimi dodatnimi raziskavami in primerjalnimi študijami se je izkazalo, da ima zidanica lastnosti kulturnega spomenika. Naša služba je zato pripravila strokovne podlage za njeno razglasitev in jih poslala na občinsko strokovno službo. Na podlagi le-teh je Občina Trebnje leta 2001 razglasila Livkovo zidanico za spomenik lokalnega pomena z odlokom, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, številka 67/2001.

Zaradi slabega obstoječega fizičnega stanja zidanice ter nestrokovnih posegov, ki so bili na njej v preteklosti izvedeni, je bila v sodelovanju z lastnikom sprejeta odločitev, da je potrebno stavbo celovito prenoviti. V ta namen je naša služba decembra 2001 izdelala konservatorski program za prenavo in predstavitev zidanice. Na podlagi obstoječega stanja stavbe ter finančnih zmožnosti lastnika smo načrtovanje in izvedbo obnove razdelili v tri faze, ki bi si časovno sledili od leta 2003 do leta 2005. Prva faza naj bi obsegala zamenjavo obstoječe strešne konstrukcije iz leta 1975 z izdelavo rekonstrukcije starega ostrešja, utrditev vrhnjih delov obodnih sten, kritje novega ostrešja s slamo, očiščenje vegetacije okoli stavbe, izvedbo lesenega oboja na zahodnem zatrepu ter izdelava dveh dvokrilnih oken v vzhodnem zatrepu. Druga faza naj bi obsegala izvedbo sistema odvodnjavanja meteornih vod, apnene fasade, manjkajočih in poškodovanih nosilnih hrastovih tramov v kleti, obnovo estriha v kleti, ilovnih tal v lopi oziroma prešnici. V zadnji fazi načrtujemo dokumentiranje, restavriranje in predstavitev stare kmečke opreme ter ob pomoči panojev ali zgibanke tudi bogate vinogradniške dediščine Šentruperta z okolico v podstrešju zidanice.

Lastnik zidanice je priprave za obnovo začel že leta 2001. Do spomladi leta 2003 je v lastni izvedbi pripravil les za strešno konstrukcijo ter približno 400 škopnikov za kritje strehe z rženo slamo. Ko je bil material pripravljen, smo v začetku maja letos lahko začeli prenavo. Zidarska in tesarska dela je izvedlo Asfalterstvo Pavlin, Peter Pavlin, s. p. z Zaloke, krovsko dela pa so bila zaupana izkušenima lokalnima krovčema Andreju Ulepiču in Francu Mlakarju iz Pavlove vasi na Malkovcu. Izvajalec Asfalterstvo Pavlin je najprej razkril streho ter odstranil strešno konstrukcijo. Saniral je poškodbe zgornjega dela obodnih sten. Po sanaciji sten je začel postavljati novo ostrešje na škarje. Strešno konstrukcijo je na tradicionalni način zvezal s hrastovimi

Zidanica dobiva obnovljeno podobo

foto Dušan Štepec Dobernik

klini. Sledilo je letvanje konstrukcije z ročno klanimi bukovimi preklami. Preklanje je končal s pritrjevanjem »krivnc« (močnejših prekl) na kapeh ostrešja. Tako pripravljeno ostrešje sta nato izbrana krovca postopoma prekrila s slamo. Na začetku in na koncu vsake polovice strehe sta spletla »vetrnico« (zaščitno slamnato kito proti vetru, ki sta jo vezala s srobotom), nato pa vsako polovico strehe posebej v celoti prekrila s slamo v debelini približno 25 centimetrov, ki sta jo na konstrukcijo vezala s »preklcami« (leskovimi ali

jesenovimi palicami) ter beko. Slamnato kritino sta sproti ravnala s krovsko desko. Proti koncu prekrivanja je zmanjkalo nekaj škop ržene slame, zato sta jo izvajalca nadomestila še s pšenično slamo.

Opisana dela so izvajalci končali v sredini junija. Ker je obnovo finančno podprla tudi Občina Trebnje, se bo lahko lastnik do konca tega leta lotil še preostalih del, ki so predvidena v prvi fazi obnove.

Menimo, da gre pri obnovi Livkove zidanice za pomemben prispevek k ohranjanju

raznolike kulturne dediščine, še posebej bo obnova pomembno prispevala na področju ohranjanja bogate dolnjske vinogradniške dediščine.

*Dušan Štepec Dobernik,
konservator Zavoda za varstvo
kulturne dediščine Slovenije,
OE Novo mesto*

IZ SKRINJE SPOMINOV

SPOMINI NA ŠKRLJEVSKI GRAD

»Vesela sem bila, ko sem slišala, da bodo škrljevski grad obnovili. Tega sem bila še posebej vesela tudi zato, ker je bil nekoč to imeniten grad. Poleg tega je bilo zraven še veliko posestvo in so revni ljudje lahko hodili v »tabrh«. Imeli so tudi živino, sadni vrt, travnike in dva vinograda, zato smo hodili Dražani h gospodarici delat.

Gospa Podobnikova je bila lepa gospa, a zelo varčna. Zmeraj je stala ob nas in budno gledala, če vsi delamo. Ko je bila trgatev, ni dovolila, da bi jedli grozdje, rekla je, saj ste plačani za delo.

Najbolj živo mi je v spominu, ko je gospa Podobnikova imela velikega psa – zelo lep pes je bil, bel, z rjavimi pikami, pa nič repa ni imel. Otroci smo gospo Podobnikovo srečali, ko je šla na sprehod s psom. Ko smo šli v šolo, smo se psa bali, da smo kar jokali. Gospodarica nas je umirila, naj se ga ne bojimo, saj bo ona pazila na psa. Imela je služkinjo in oskrbnika na kmetiji. Res je bila kar preveč varčna; ko je prodajala jabolka in da je tehtnica pokazala malo več, je tudi jabolko na pol prerezala; to nam je povedala služkinja. Vsa ta skopost ji ni bila v korist, četudi ni bila slaba. Vendar ji vse bogastvo ni nič pomagalo, ob začetku druge svetovne vojne je zapustila grad in vse imetje in se preselila v drugo državo. Po vojni so zemljo razdelili revnim in tistim, ki so bili v partizanski vojski.«

*Spomin je na pobudo
Kristine Majcen obudila
88-letna Albina Medved iz Drage.*

SPET O DRAŽANIH IN DRAŽANKAH

Sem se odločil, da bom kmetoval,
poklica si lahkega nisem izbral.
Pridelek je v hipu uničen lahko,
ko toča ledena pobeli zemljo.
Nič ne tarnam, se nič ne jezim,
kmet sem slovenski, od zemlje živim.

Ko se je pripravljala huda ura, so hitro devali na ogenj les, blagoslovljen na cvetno nedeljo. Otroke so zbrali v hišo in molili za odvrnitev hude ure. Okornova mati Mina je šla na prag, gledala v nebo ter vzdihnila: »Oče, ti si krotak, odvrni od nas hudobni oblak!« Hitro so poiskali fanta, ki je šel na Gobco streljat z možnarjem.

Nekdaj so Dražanke skromno živele. Prati so hodile v Bistrico, s seboj so vzele otroke, da so se umili; če se kdo ni hotel umiti, je mati vrgla na otroka mokro krpo. Ponosno so nosile lepo naložen škafor perila domov, ob vodi pa so še nabrale šop velike vodne preslice za pomivanje mize. Jedli so iz velikih skled, če je kdo preveč naložil, se je streslo po mizi. Zato je bilo treba poribati – niso pa uporabljale nobene tekočine za pomivanje. V veliki mizi je bil predalček za žlice in servieta. Otroci so brisali žlice, ker so ob peki kruha dobili štručko, namazano s pregreto smetano.

Hrana je bila domača, a vseeno zelo raznovrstna: zelje, repa, žganci, krompir, močnik, mlečna kaša, v oblicah krompir, ob nedeljah pa je bila za večerjo postna potica, da so šli zgodaj spat, saj jih je v ponedeljek čakalo veliko dela.

Otroci smo bili največkrat na vrtovih pod krošnjami dreves. Po polju je bilo od zore do mraka polno ljudi. Ko so peš hodili mimo, je bil pozdrav: »Bog daj srečo!« Odgovor pa je bil: »Bog daj!« Če je kdo potegnil pozno v mrak, so ga pičili: »Ta pa dela za farovške otroke.«

Dekleta so imele lepo spletene kite na glavi in so se kar kosale, katera bo imela lepše urejeno. Ob nedeljah popoldne so imele

posebne obleke, imenovane dindelne, v katerih so bile nebeško lepe.

Ob sobotah so nehale delati na polju ob štirih popoldne, ko je večernica zazvonila in so začele pripravljati za nedeljo.

Po pripovedi je kapelica na Straži posvečena sv. Notburgi. Bila je dekla, ki je rekla gospodinjji, naj gredo domov, ko so ravno žele. Ona pa je odvrnila: »Vrzi srp v zrak, če bo ostal v zraku, bomo šle.« Srp je ostal v zraku, zato ima deklica v kapelici srp v roki.

Njihovo pravilo življenja je bilo: Šest dni delaj, sedmi dan počivaj.

Marnov oče je večkrat pripovedoval pravljice, ene se še spomnim. Kristus in Peter sta prišla do orača, oral je samo v eno stran, pa mu je Kristus rekel: »Obrni brazdo nazaj.« Prišla sta do tkalca in prav tako mu je rekel, naj obrne nitko nazaj. Čez leto in dan sta se oglasila na istem mestu in vprašala kmetiča, kdo ga je naučil orati. »Sam gospod Bog, en dan boš oral, en dan boš sejal, vse leto pa uživaj.« Tkalec pa je rekel, da se je samo naučil: »Vse leto boš tkal in malo užival.«

Vsakega pa so ocenili po vedenju. Vsak je imel svoj pridevek, kakor se je obnašal. Neki možakar je imel navado, da se je vrgel na tla, če ga je kdo kaj razjezil. Drugi pa se je spomnil: »Pojdi hitro po brano in jo vrzi nanj.« Takoj je bil pokonci. Če je drugi kaj sitnaril, so ga privezali k jablani za cel dan; enkrat samkrat je bilo treba to storiti.

S polja so vse vozili z voli – tiho in mirno in bili vdani v svojo usodo in življenje je teklo in teklo ...

Pridejo, minejo leta,
rod se za rodом zgubi,
čas pa hitro mine,
nikdar več nazaj ga ni.

Kristina Majcen

PRVOŠOLCI RAZLIČNIH GENERACIJ

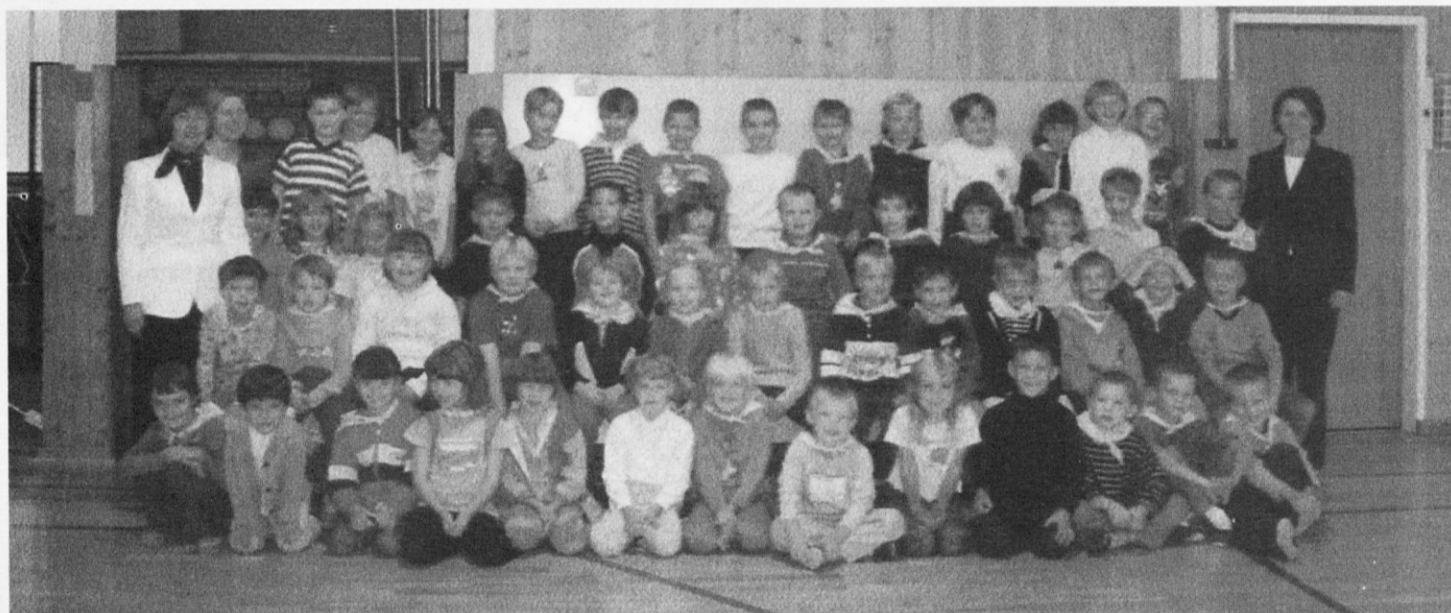
Zvesta sodelavka Malči Kostevc nam je posredovala fotografijo prvega obhajila iz leta 1936.

Na njej so učenci dveh razredov, rojeni 1929. leta.

Duhovni vodja je bil katehet Anton Bergant, na fotografiji pa so učiteljice

Mihaela Hvala, Olga Brezovar in Gizela Gregorčič – Kus.

Števila otrok takrat in danes se skoraj ne da primerjati, marsikdo pa se bo na fotografiji že prepoznal.

*Prav gotovo pa se bodo vsi prepoznali na posnetku, narejenem letošnjega septembra:
zadnja generacija osemletne šole in prva generacija devetletne šole z učiteljicami*

REPUBLIKA SLOVENIJA
 UPRAVNA ENOTA TREBNJE
 Goliev trg 5, 8210 TREBNJE
 tel: 07-30-44-315; fax: 07-30-41-207
 elektronski naslov: ue.trebnje@gov.si

UPRAVNA ENOTA TREBNJE vas obvešča

PROMET S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI NA OBMOČJU K. O. BISTRICA IN VRHTREBNJE

Uredba o določitvi objektov in okolišev objektov, ki so posebnega pomena za obrambo, in ukrepih za njihovo varovanje (Uradni list RS, št. 7/99, 67/2003) od 12. 07. 2003 dalje določa, da je *potrebno pri prometu z zemljišči, ki so opredeljena v prostorskih aktih kot kmetijska zemljišča, gozdovi ali območja, namenjena za poselitev, razen gradbenih parcel, na katerih so objekti že zgrajeni,*

**pred sklenitvijo pravnega posla z zemljiščem
 iz katastrskih občin Bistrica in Vrhtrebnje
 pridobiti soglasje Ministrstva za obrambo Republike Slovenije.**

Če pristojna uprava za obrambo izda negativno odločbo, promet z zemljiščem iz navedenih dveh katastrskih občin ni možen, četudi je upravna enota pravni posel odobrila.

Da bi se ognili nepotrebnim stroškom, strankam predlagamo, da si pred nameravano prodajo pridobijo soglasje pristojne uprave za obrambo, in šele ob pozitivno rešeni vlogi vložijo vlogo za odobritev pravnega posla pri pristojni upravni enoti.

Za navedeni katastrski občini je pristojna Uprava za obrambo Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, telefon 07/332 63 65, pri njej je potrebno vložiti kolkovano vlogo, njej pa priložiti še potrdilo o državljanstvu (lahko tudi veljavno osebno izkaznico ali potni list) ter kopijo katastrskega načrta za parcelo.

Upravna enota Trebnje

ŠentRUPERT

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ŠENTRUPERT - LETO: V. / 3
 september 2003

USTANOVITELJICA: KRAJEVNA SKUPNOST ŠENTRUPERT - zanjo: Tone Rugelj
 UREDNIŠKI ODBOR: Rupert Gole, Polona Rugelj, Mirko Simončič, Jože Zupan in Damjan Zupančič
 OBLIKOVANJE IN PRELOM: Rupert Gole

TISK: KOPO d.o.o., Mirna

Glasilo izhaja štirikrat letno. Naklada: 1000 izvodov.

Po zakonu o DDV se za glasilo plačuje 8,5% davek od prometa proizvodov.

POLETJE V ŠENTRUPERTU

Poletje v Šentrupertu se je pričelo z Velikim poletnim koncertom Godbe sv. Ruperta in Nuše Derenda. Številna publika je lahko uživala v izbranem koncertu, ki so ga pripravili naši godbeniki. Priznati je potrebno, da so glede na številčnost godbe prerasli že v pravi pihalni orkester. Organizatorji smo ponosni, ker smo prvič v štirih letih lahko ponudili domače izvajalce.

Mnogi so se še posebej razveselili gostje Nuše Derenda, ki je ob spremljavi godbenikov zapela dve pesmi, eno pa tudi sama. Tudi za drugo leto načrtujemo podoben koncert z domačimi glasbeniki in gosti.

Na koncertu sta vodstvo KS Šentrupert in vodstvo Godbe sv. Ruperta vsem zaslužnim podelila tudi zahvale, ki pa so hkrati obveznost, da bo tudi drugo leto tako kvalitetno in kulturno bogato.

Program je spretno povezovala Ljudmila Bajc.

Koncert je posnela televizija Vaš kanal. Celoten posnetek je bil že nekajkrat predvajan, kar je odlična promocija tako godbe kot našega kraja.

Posnetek koncerta je tudi na videokaseti in zgoščenki (po 2.500 tolarjev). Naročite lahko kar po telefonu na KS Šentrupert – 07/30 40 600.

V nedeljo, 27. julija, se je na Veseli Gori odvil drugi dogodek iz programa Poletje v Šentrupertu. V organizaciji nacionalnega programa IMAGO SLOVENIAE – PODOBA SLOVENIJE nas je obiskal eden izmed najbolj uspešnih kvartetov na svetu – OPUS CUATRO iz Argentine. Gostje so prišli v družbi z Daretom Heringom – članom naše priznane skupine New Sving Quartet – z njimi že dolgo prijateljujejo. Oba kvarteta sta bila ustanovljena pred 35 leti, seveda pa so se spoznali precej kasneje. Latinsko ameriški ritmi tanga, salse in sambe so napolnili prizorišče za gradom, ki se je spet izkazalo kot izvrstna lokacija za organizacijo takšnih prireditvev. Največje presenečenje smo doživeli ob koncu, ko nam je Opus Cuatro poklonil še zadnjo pesem – našo ljudsko pesem v

slovenskem jeziku.

Po koncertu so bili obiskovalci skupaj z izvajalci povabljeni v grajsko klet na izvrstne dobrote, ki jih je pripravila znana gostilna Javornik.

S tretjim dogodkom, ko naj bi v četrtek, 28. avgusta, v Šentrupertu nastopil sloviti Deški zbor iz Kopenhagna, pa je bilo precej smole, saj je bila odpovedana celotna slovenska turneja. Tudi to turnejo je organizirala ustanova IMAGO. Povpraševanje za ta dogodek je bilo izjemno, zato nam je še posebej žal, ker ni prišlo do uresničitve. Ker je do odpovedi prišlo le

en teden pred koncertom, ko so bili letaki že natiskani, organizatorji niso imeli dovolj časa, da bi v tako kratkem času pripravili dovolj kvalitetno zamenjavo.

Tako bo tretji koncert v petek, 3. oktobra ob 20. uri, ko bomo v cerkvi sv. Ruperta gostili priznane glasbene umetnike s Češke. Ob tej priložnosti bo Šentrupert na povabilo županje Marice Škoda obiskal tudi češki veleposlanik.

Že zdaj prijazno vabljeni – ne bo vam žal!

*Rupert Gole
v imenu organizatorjev*

Zadovoljen dirigent, zadovoljni izvajalci in občinstvo

**BRALNO DRUŠTVO ZA DOLENJSKO, BELO KRAJINO IN POSAVJE,
OSNOVNA ŠOLA DR. PAVLA LUNAČKA ŠENTRUPERT
in ZALOŽBA KARANTANIJA**

**ob 75-letnici rojstva pesnika TONETA PAVČKA
prisrčno vabimo
v nedeljo, 28. septembra 2003, ob 16. uri v šoli**

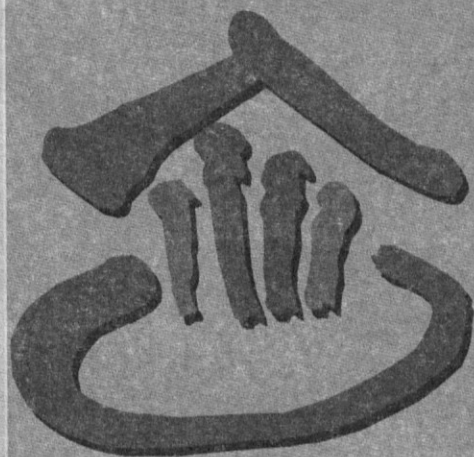
**na prvo predstavitev njegove pesniške zbirke
S ČRKO ČEZ KRKO**

**z ilustracijami akademske slikarke
MELITE VOVK.**

**V kulturnem programu bodo sodelovale:
GLASBENA ŠOLA Trebnje,
OSNOVNA ŠOLA DR. PAVLA LUNAČKA in pevka LJUBA JENČE.**

Veseli bomo, če boste z nami!

ORATORIJSKI CAJTNG

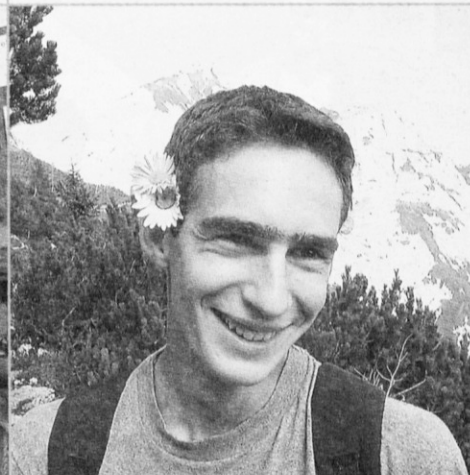

ŠENTRUPERTSKE FAROVŠKE POČITNICE 2003

Leto je naokrog in počitnice tudi. Župnijski urad že vrsto let organizira počitnice za otroke in mlade, da bi ta čas preživeli družabno in duhovno koristno.

Pred Vami so na papir prenešene nekatere iskrice dogajanj iz letošnjega poletja. Oratorij je potekal od 23. do 27. junija. Na župnijskem dvorišču se je zbiralo med 50 in 60 otrok, pomagalo je kakih 10 animatorjev pod vodstvom s. Mateje in s. Ivanke.

Počitnic na Uskovnici se je udeleži-

lo manj otrok, a je bilo zato bolj pestro. Planinsko življenje smo preživljali v tednu od 4. do 9. julija. Morje privablja kot vedno. V Ankaranu se nas je zbralo skoraj 70 in prvi avgustovski teden je kar prehitro minil. Hvala vsem, ki ste pripravljali in s svojim časom sodelovali pri izvedbi počitnic, kakor tudi vsem, ki ste bili zraven, da nam ni bilo dolgčas. Bog z Vami, dobri ljudje!

Marko Sulhi

ANIMATORJI SO ZAIGRALI ORATORIJSKO ZGODBO O KEKCU.

Teta Pehta je pripovedovala
o dogodivščinah Kekca, Jerice
in Tinke.

Dila Škrlatica in Jerica.

Končno doma!

Srečanje z divjim lovcem
in Prisankom.

Kekec, Jerica in Tinka gredo v goro nabirat jagode (močnice) za bolno mamo. Kekec se driča po ledeniku in se potolče. Mama (mačeha) okrega Jerico, zakaj ni pazila na Kekca, Kekec prizna, da je sam kriv. Mati Jerico naslednji dan pošlje služiti k teti Nežari. Kekec vso noč tuhta, kako bi preprečil, da Jerica ne bi šla služiti zaradi njega.

Otroci cel dan hodijo in se izgubijo; najdejo pot do koč divjega lovca. Kekec v prazno sobo vpraša, če sme vzeti hrano; ker ni odgovora, razdeli hrano sestrama. Pride divji lovec, ki se hvali, kako je gamsom zanke nastavljal. Kekec ga pozorno posluša, radovedno sprašuje, lovec mu odgovarja. Kekec ponoči reši jelena, ki se je ujel v lovčev zanko.

Otroci se razidejo: Jerica se odpravi k Nežari, Kekec in Tinka pa domov. Kekec in Tinka sta lačna, Kekec tudi svojo hrano da Tinki z izgovorom, da ni lačen. Tinka se spotakne ob drevesno korenino in si zviije nogo. Kekec jo nese; ko počiva, pride mimo Prísank, in odnese Tinko na svoj dom, Kekec se s Prísankom prepira in ga mikasti. Prísank mu da zato kazen: pasel bo divje koze.

Kekec pase divje koze, za vsako izgubljeno mora pasti dan več. Veselo si prepeva, da se Prísank čudi. Ko mu uide nekaj koz, nad prepadi postavi strašila, da koze mislijo, da je tam kak pastir. Nenadoma proti vrhu Škrlatic opazi človeško postavo in »drži pesti« za tega človeka, da bi ne padel v prepad. Spozna, da je Jerica, ki je šla nabirat mežikelj za bolno vilo Škrlatico, pri kateri služi. Ta mu pove, da sta bila Škrlatica in Prísank nekoč prijatelja ...

Jerica se vesela vrne s Škrlatic, ker je na poti srečala Kekca. ... Nenadoma ji prinese presenečenje: mežikelj, ki bolno vilo ozdravi. Vila ji je hvaležna in ji obljubi pomoč. Vtem pridejo Kekec, Tinka, Prísank. Prísank ponovno sklene prijateljstvo s Škrlatico, ker je Kekec skozi zid spustil živo miš. Škrlatica vse lepo obdari in jih pošlje domov. Iz vasi se že sliši opoldansko zvonjenje, kar v otrocih še spodbudi pričakovanje.

Otroci se vrnejo domov, mati umira, Jerica ji prinese mežikelj in ozdravi. Mati jo prosi odpuščenja, ker jo je grdo spodila od hiše, Jerica prizna, da ji v resnici ni nič zamerila, da je mačeha ravnala tako, ker je bila bolna. Kekec veselo zaigra na citre; spomni se, da mu je Prísank dal škatlico, v kateri odkrije listek z napisom: Lepo se nasmej in daj naprej.

O R A T O R I J

Oratorij sta vodili s. Ivanka in s. Mateja, katehistinji v Šentrupertu.

Dsepovsod je bilo polno otrok in živahno, naj si bo pri igri ali pri delu.

Tudi na zaključni prireditvi je bil obisk velik, saj so otroci povabili starše ter jim predstavili, kaj vse so počeli v tednu oratorija.

Dan na oratoriju

Kako je bilo?

Žiga:

Danes smo barvali like Kekca, Tinkare, Jerice, mame in naredili plakat. Sedaj pišemo intervju.

Uroš:

Danes smo naredili plakat z liki Kekca, Jerice, Tinkare, mame in narisali ozadje iz gledališča. Potem smo se igrali igro ogledala.

Kaj bi si najraje zapomnil?

Žiga:

Ko so prvoobhajanci dvigovali zastavo oratorija, pa jo je odpihnilo.

Uroš:

Ko je začel Kristjan ubogati šele pod grožnjo, da bo šel k sestri Mateji.

Kaj bi najraje pozabil?

Žiga:

Da sem padel na pesku.

Uroš:

Da sem za pol ure zamudil na oratorij.

Kdaj si bil prvič na oratoriju?

Žiga:

Leta 2002.

Uroš:

Jaz tudi.

*Intervju s samim seboj napisala
Žiga Marolt in Uroš Ribič*

Dragi bralci CAJTNGA!

Letos smo se imeli v šoli lepo. Ker pa se sami nismo spomnili vseh lumparij, ki so jih učenci zagodli v svojem razredu, smo povprašali učence za trenutke, ko so se najbolj nasmejali. Odgovori so bili sledeči:

Žiga (3.b):

Najbolj smo se smejali, ko je J. L. spustil duhove (pogovorno prdnil) pred tovarišem telovadbe.

Nataša (7.a):

Ko je D. B. prišel k telovadbi brez spodnjic.

Gregor (8.):

Ko je D. B. padel s stola.

Aleksandra&Anita (6.):

Učiteljica nemščine je vprašala, kako se po nemško reče babica. J. K. je kot iz topa izstrelil: »Der Hund« (pes).

J. D. je imel učbenik za matematiko zavit v koledar s sliko »pomanjkljivo obleče punce«, učiteljica pa je prijela zvezek – ravno za oprsje.

Pripravila Rok Marolt in Nejc Ribič

Delo v skupinah

Na oratoriju smo razmišljali ob Kekčevi zgodbi o naših medsebojnih odnosih, vedenju, odnosu do Boga in stvarstva.

Razdelili smo se v starostne skupine:

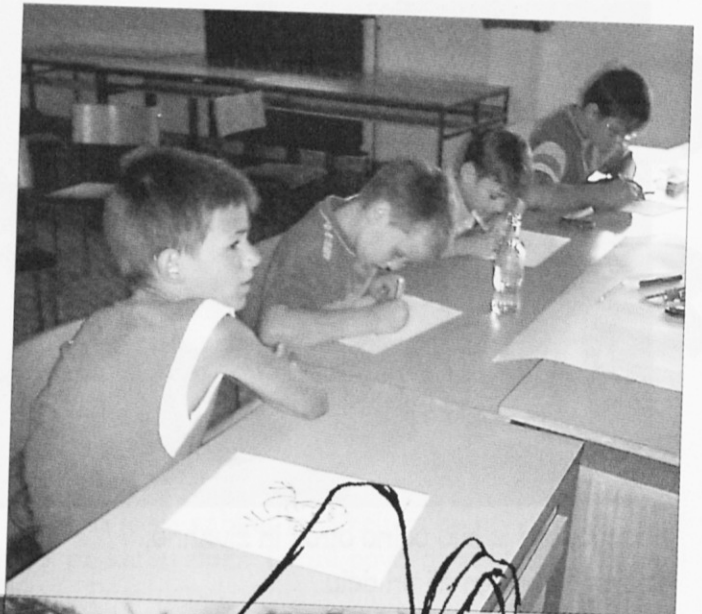
DELFINČKI (predšolski in 1. r.)

KEKCI (2., 3. r.)

KEZE (4., 5. r.)

GAMSI (6. - 8. r.)

Posebej pozorno smo obdelali like in značaje junakov iz zgodbe (Kekca, Jerice, Tinke, Prisanka, lovca, Škrlatice, mame in očeta) ter se pogovarjali, kakšni bi morali biti. Poleg tega smo izdelali plakate, zaigrali kakšno igrico in se nasploh imeli lepo.

Na plakate smo prilepili pobarvane like junakov iz zgodbe in dopisali njihove značilnosti.

2. Vse zmoreš, če hočeš.

ORATORIJ '03

R A T O R I J

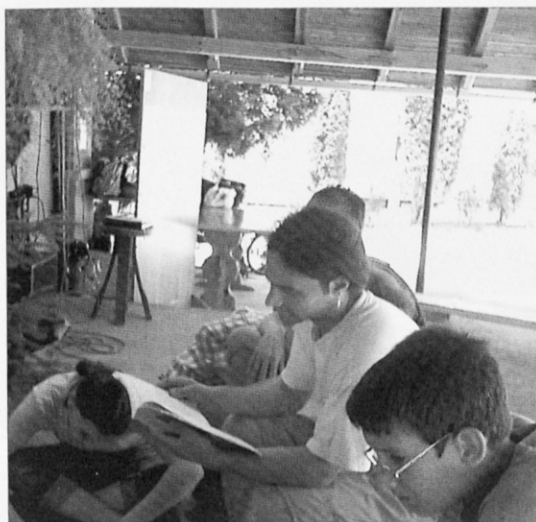
Najmlajši in malo mlajši pri delu.

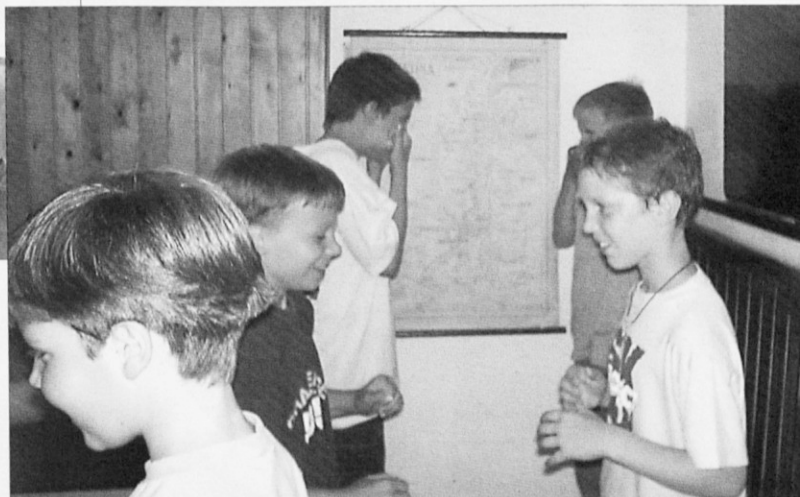
Animatorji so vestno in zavzeto opravljali svoje delo.

Na zaključni prireditvi smo pokazali plakate in predstavili svoje delo.

Igra "Ogledalo" je bila res zabavna!

Ob/pri bazenu ...

Animatorji so ustanovili svoj klub in razpeli svoj prapor, tako da so jih lahko vsi občudovali. U mladih je pač prihodnost.

Dročina in voda sta povzročili pravo lakoto. Še sreča, da sta bila blizu lokal in trgovina, da ni bilo preveč gneče na samem bazenu.

“Daruh malice!”

... in v bazenu

Dan na bazenu v Sevnici

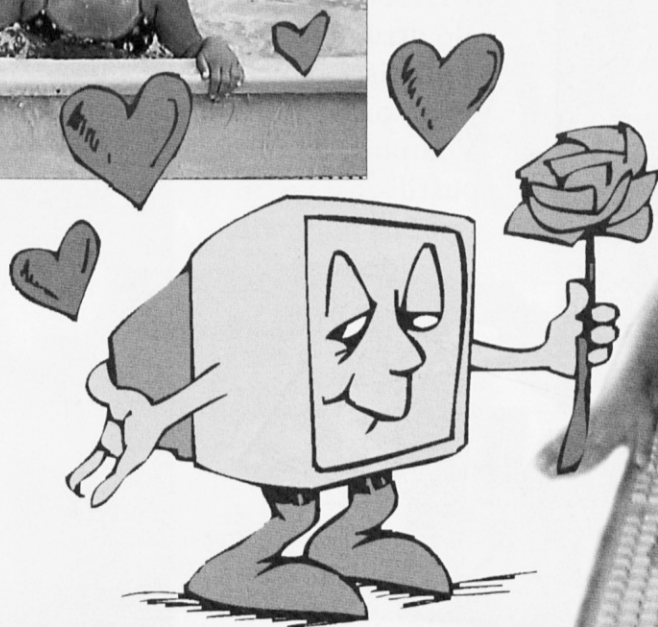
Zjutraj ob 9.30 uri smo se odpravili na kopališče Sevnica.

Na avtobusu je veliko otrok delalo norčije.

Ko smo prišli k bazenu, smo se razšli. Neplavalci so bili v nizki vodi, plavalci pa v globoki vodi.

Bilo je zelo vroče, zato nas je vse opeklo sonce, čeprav smo se mazali s kremo. Ker je bil ta dan državni praznik, zato smo tam dobili košček torte zastonj. Nekateri so se tam naučili plavati, drugi pa so prišli kot dobri plavalci. Na bazenu so bile skakalnice. Lahko smo si kupili sladoled in še mnogo stvari. Sladoleda nismo smeli lizati v vodi. Skoraj ves čas smo bili v vodi, plavali ali se igrali razne igre. Čas je zelo hitro minil in morali smo se vrniti v župnišče.

Sara Breznikar in Maja Žibert

POHOD V

4. Kjer je volja, tam je tudi pot.

Ob 9.00 smo se zbrali v župnišču.

Ko smo dvignili zastavo in si ogledali nadaljevanje Kekčeve zgodbe, smo se počasi odpravili na pot.

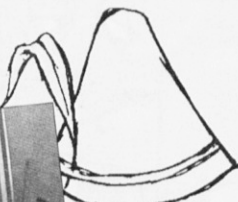
Pot je bila zelo zahtevna, ker je bilo zelo vroče, in hkrati zanimiva, saj smo morali iskati listke z navodili za nadaljevanje poti

odgovoriti na vprašanje, da smo lahko dobili nagrado. Ko smo prispeli do cilja, so nas čakale nagrade (bonboni, igračke, čokolada ...).

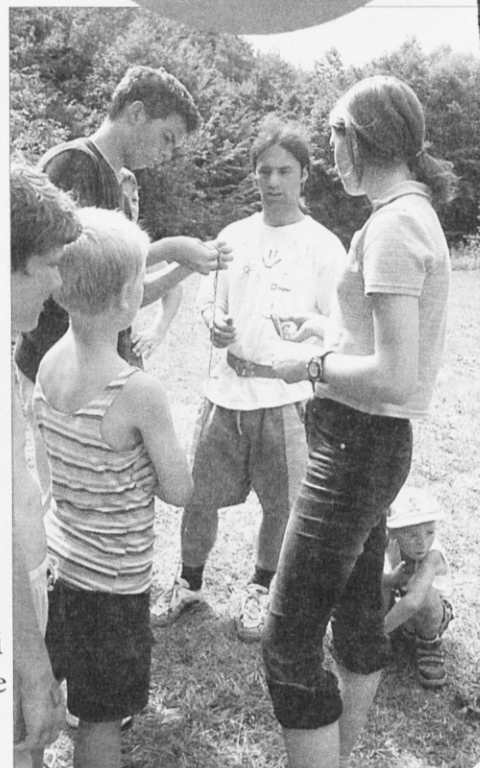
Na travniku smo se odpočili od naporene poti, potem smo začeli na ognju peči hrenovke (NJAM, NJAM).

Ko smo jih pojedli, smo se šli igrati »OVCE NA PAŠI«. Ker smo bili zelo utrujeni, smo se v župnišče odpeljali s kombijem.

V župnišču smo še spustili zastavo in se počasi odpravili domov.

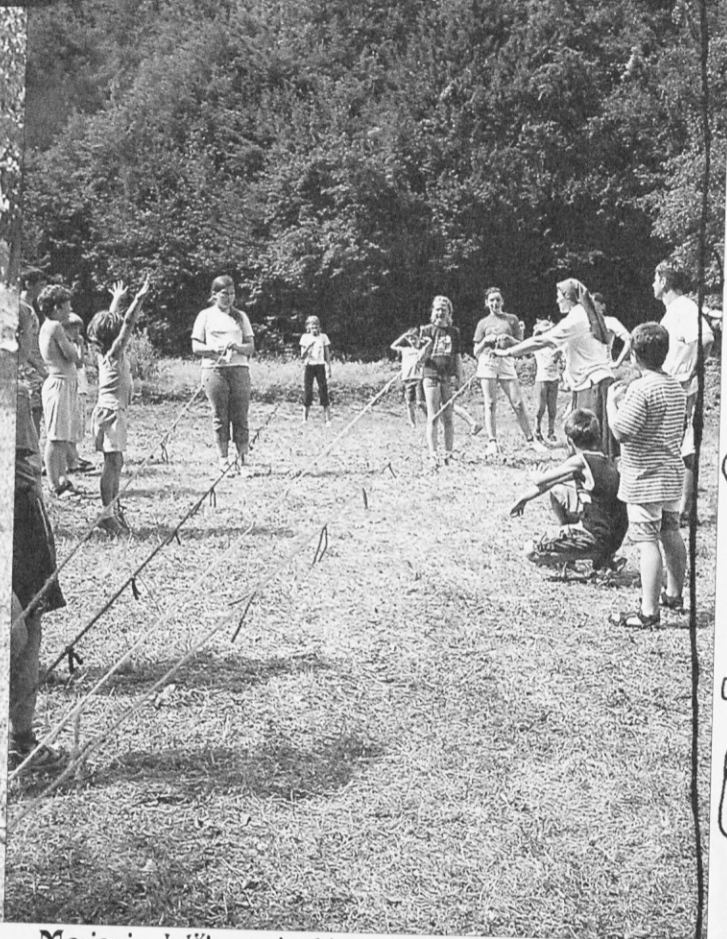
Nataša Prugar
in Sabina Anderlič

KOSTANJEVICO

Opravljanje izpita za vožnjo samokolnice!

Merjenje dolžin vrvic, ki so jih skupine zaslužile pri igri. Naj zmaga najboljši!

Povsod je lepo, v senci najlepše!

Zakaj nimajo klopi za sedenje, da si moram potem vedno čistiti ta zadnjo?!

Oh, ti intervjuji ...

... s Cvetko Progar

Kako ti je ime? **Cvetka.**
 Kako se pišeš? **Progar.**
 Kje živiš? **Na Mirni.**
 Nam zaupaš številko svojega mobitela?
Številko imam skrito.
 Kdaj si rojena? **12. 6. 1987.**
 Kako je ime tvojim staršem?
Marija in Franc Progar.
 Kako je ime tvojemu fantu? **Kaj te briga!**
 Kje živi? **V jami.**
 Kako je ime njegovim staršem? **Ne bi vedela.**

Intervju speljala David Jerovšek in Aljaž Škrjanec

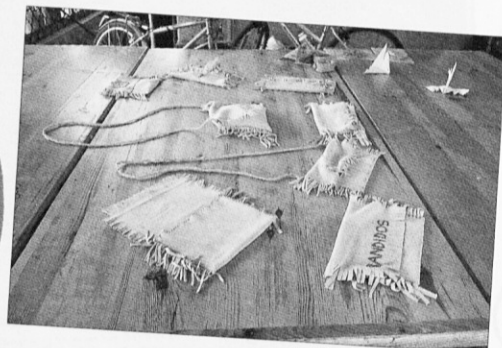

Delavnice

Otroci so ustvarjali, se zabavali in se nasploh imeli lepo, prav tako animatorji, ki so delavnice vodili.

Usnjarska - Anton - izdelovanje torbic iz usnja.

... z Jasmino Zupet

Kje si doma? **V Sotlah.**
 V koga si zaljubljena? **V Denisa Gorenca.**
 Kdaj si rojena? **9. julija 1986 v Novem mestu.**
 Koliko si visoka? **160cm.**
 Koliko si težka? **48 kg (bla, bla, s posteljo vred!).**
 Kam hodiš v šolo?
V klasično gimnazijo Ivančna Gorica.
 Kako je ime očetu in mami? **Zvone in Marina.**
 Imaš sestro ali brata? **Da, sestro.**
 Kako ji je ime? **Vesna.**

... z Uršo Grebenc

Kje si doma? **Na Bistrici.**
 Koliko si stara? **12 let.**
 Kako je ime tvojemu očetu in mami?
Milan in Janja.
 Kdaj imaš rojstni dan? **5. februarja 1991.**
 Kakšne barve oči imaš? **Modre.**
 Najboljša prijateljica? **Aleksandra Starič.**
 Sestre? **Jerca in Lucija.**

Lutkovna - Cvetka in Jasna - priprava lutk in igrice, ki so bile predstavljene na zaključni prireditvi.

Glasbena - Denis - petje in igranje

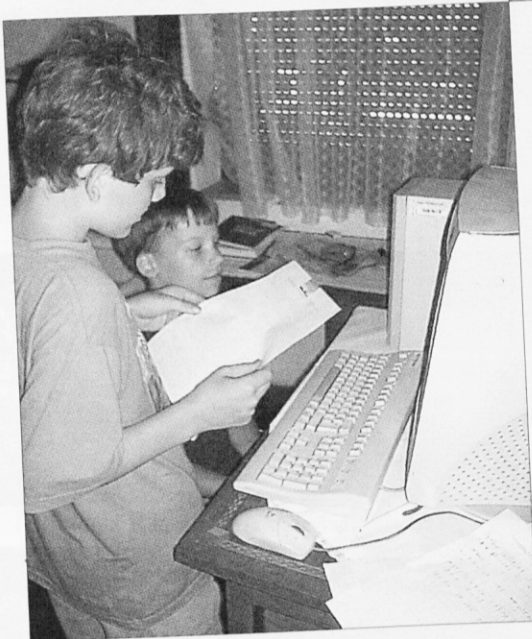

Lesarska - Uroš - izdelovanje spominkov iz ščipalk, vžiganje s pirografi.

Novinarska - Marko - pisanje, intervjuji, fotografiranje.

Slikarska - Teja in Barbara - slikanje na pleksi steklo.

Umetniška - Mojca in Urška - obdelovanje gline, pletenje vrvic, izdelovanje zapestnic ...

u
s
k
o
v
n
i
c
a
2
0
0
3

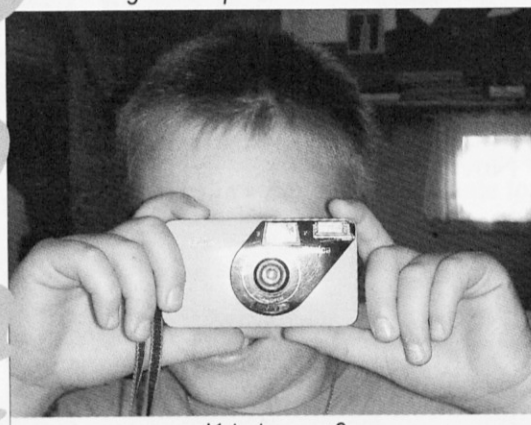
Letos je bila Uskovnica DRUGAČNA

- prvič nismo igrali nogometa (*beri drekobrca*)
razlog: preveč krav na igrišču
- prvič smo spali do devete ure in bi še ...
urnik: pretežno spanje z malo vstajanja za hranjenje (izjema pohodi)
- prvič smo naredili vsakodnevni pohod
Viševnik, Uskovnica, Bohinj, poključski gozdovi
- prvič smo gledali filme namesto veselih večerov
Spirit, Snežni psi, Ne joči Peter, grozljivka, akcija ...
- prvič smo vse pojedli in bi še ...
brez komentarja
- prvič smo dokumentirali LOVE story
D&A (medkrajevni klic); D&Ha (mednarodni

Ena gasilska pri Vodnikovem domu.

Končno sem dobila svoj pogled na svet!!!

Kdo bo prej?

???:posod posoda???

Na Konjšci smo se zapletli s konji.

A nisem lepi!

Tudi gostje iz Šentvida so se prilagodile delu.

Kaj pa je to takega, če greš v hribe? Roke v žep, pa gre!

Gospodnji Anica in Polona sta bili odlični!

Š
O
C

Sončne in senčne plati na Kredarici!

Krst je bil zelo odmeven. Obraz krstiteljice pove vse!

ODPRAVA NA TRIGLAV
15. JULIJ 2003
Prehojena-preznojena smer:
1. dan: Salezijanska koča na Uskovnici-Vodnikov dom na Velem polju-Triglavski dom na Kredarici
2. dan: Triglav-Dom na Planiki-Triglavski dom na Kredarici-Vodnikov dom-Koča na Uskovnici.

Mobitelček v roki, povej, kateri bo prvi na Triglavu zdej?

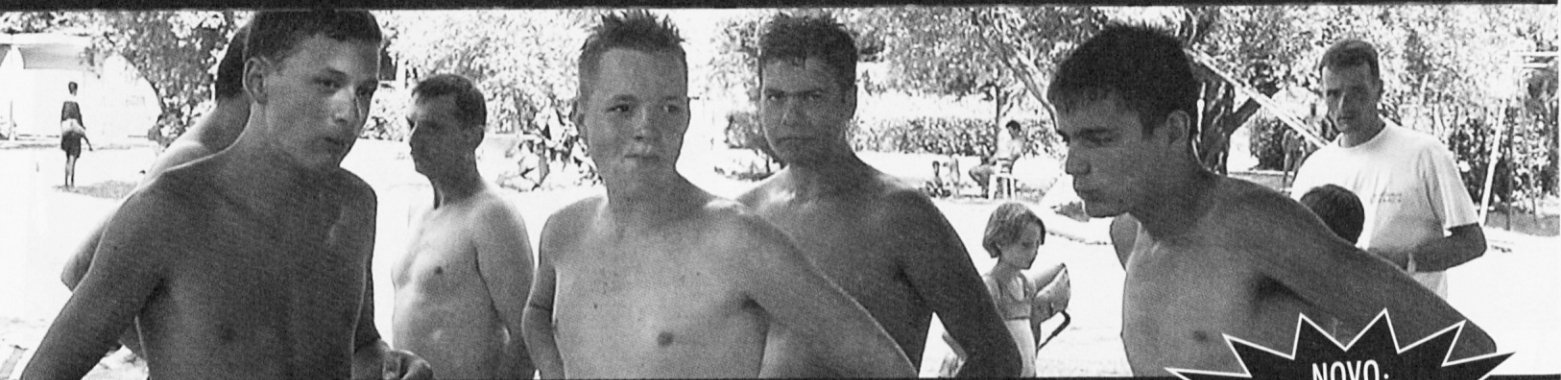
Prvič na vrhu Triglava:
Barbara, Blaž, David, Denis in Jernej.
Na zavore tiščala Nataša in Marko.

Š
S
n

ANKARAN

summer movies picture present

NOVO:
Stare in oguljene
fore!

Goli s pištolo v žepu ali Suha cunjja na dnu morja

odba se zapleta že na začetku, zato Jože drži štrik

vname se silovit boj zaradi štrika

končno se štrik razplete in ga najdejo na dnu morja

ter z njim zvežejo morske deklice, da le-te komaj dihaajo

akcijski, drama, znanstveno-fantastični, triler, romantična komedija

Dolžina: 4. - 9. avgust 2003

Na sporedu od: tega trenutka

Napovednik na znajdise.comk

Režija: Spontany Freetime

Producent: Nobody Here, Everbody There

Scenarij: Come to my Memento Mortis

Igrajo: Some Guys and Girls from Slovenian Niederland, Cvicek's home

***Kako bi se vam zdelo, če bi vedno imeli nekje v bližini nekoga, ki bi pazil na vas? Nekoga, ki bi vas branil, ko bi vas kdo nadlegoval ali napadel? Nekoga, ki bi se pojavil v trenutku, ko ste pod stresom, ko vas preplavi bes? Nekoga, ki bi imel izjemno moč in bi svoj pravični gnev uporabil v bran nedolžnih? Nekoga, ki bi nasilneže in zločince zradiral z obličja Zemlje brez slabe vesti, brez obžalovanja, brez posledic, brez pomislekov in brez spominov na svoja dejanja? In kaj, če bi ta nekdo bili vi?

Napeta in zanimiva rdeča nit povezuje razpete trenutke življenja mladih ljudi, ki se najdejo v napačnem trenutku na napačnem kraju ob napačnih ljudeh pri napačnih dogodkih ...

Ob premieri filma je bil izveden tudi izbor za *Miss pomola 2003*. Zmagovalka in spremljevalki lahko na lastne stroške odpotujejo na jesenski izbor *Miss terminala* in nato še na *Miss luke*. Želimo jim srečo.

Člana strokovne žirije za izbor *Miss pomola* sta svoje delo opravila požrtvovalno in v skladu z delovnimi normami.

D KINEMATOGRAFIA

že ZDRAVNIŠTVA MINISTROV!!!

ŽENTRUPERTSKE FAROVSKE POŠTAVICE 2003

Da smo uspešno posneli film in se dobro imeli, se moramo zahvaliti medijskemu mogotcu **Farovž Ankan** za snemalni studio in kulise ter **Kovaljev&Tratar Co.** v kooperaciji **Urana U.K.** za vzdrževanje strežnikov in linkov za nemoten prenos slike in zvoka.

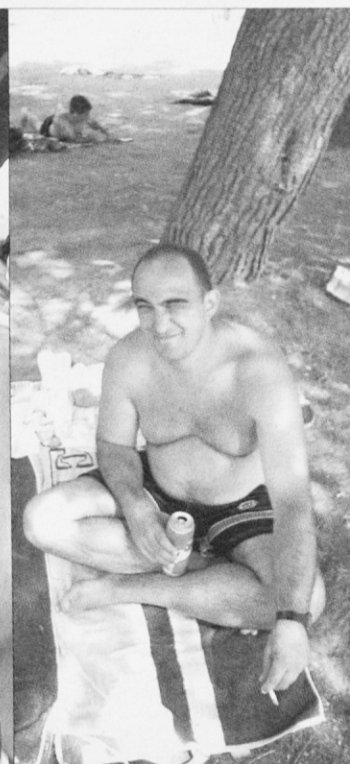

sledi slavlje, ki traja dolgo v noč (detajl)

medtem pa komisija pregleduje posledice čiščenja

v bliskoviti akciji bodyguard uspešno rešil talki

The (an)happy End!!!

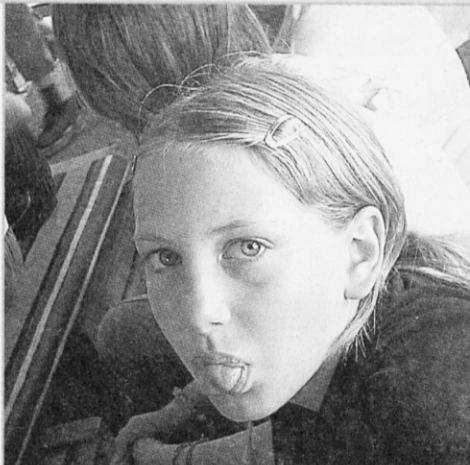
Kmet in njegovi sinovi

Kmet je tik pred smrtjo želel svojim sinovom razkriti pomembno skrivnost. Poklical jih je k sebi in rekel: "Si-

ORATORIJSKI CAJTNG, šentru-
pertske farovške počitnice 2003, je izdal
Župnijski urad Šentrupert. Izšlo kot pri-
loga ŠentRuperta, glasila krajanov kra-
jevne skupnosti Šentrupert. Oratorijski

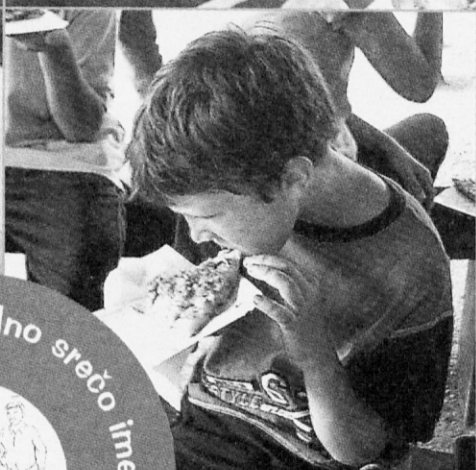
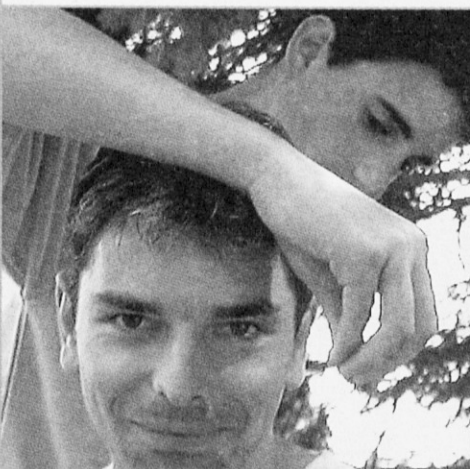
del pripravili člani novinarske delavnice
na oratoriju. Ostale fotografije in be-
sedilo ter priprava in oblikovanje Marko
Suhoveršnik v sodelovanju s salezijansko
založbo Salve. Junij-avgust 2003.

novi moji, kmalu bom umrl. Zato bi
rad, da veste, da je v mojem vinogra-
du skrit zaklad. Kopljite in našli ga bo-
ste." Takoj ko je umrl, so sinovi prijeli
lopato in vile in večkrat premetali
zemljo v vinogradu, da bi našli zaklad,
ki naj bi bil zakopan tam. Našli niso
ničesar, toda trte, ki so bile zaradi tega
tako temeljito okopane, so obrodile
kot še nikoli dotlej.

Brez muje se še čevelj ne obuje.

Ezop

6. Dobro delo je vedno srečo imelo.

